ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2,254 — Կ. ՊՈԼԻՍ, 1904 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 13—26 — 9 ԶԻԼՀԷՃՃԷ, 1321 — 13 ՇՈՒՊԱԹ 1319 — ՇԱԲԱԹ

بوزانتيون
ارمنيجه يومى وسياسى غزته، صاحب امتياز و مدير مسئولى
بوزانت كچيان
مطبعه و اداره خانه سى باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرولى
داره مخصوصه ده در

Բիւզանդիոն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, № 23-25
CONSTANTINOPLE

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՁՐՈՒՑԱՆՔ
ՍԵՂՄԻՐԱՆԻ ՎՐԱՅ

Բ.

Սեղմիրանի գործածութիւնը բաւական հին ըլլալ կ'թուի. Միջին դարու մէջ արդէն կիները կ'սեղմէին իրենց իրանը, բայց մանաւանդ զգեստ չունէին, այլ կապերով սեղմեալ լանջազգեստներ կ'կրէին: Հին ատենուըթեան մը համեմատ, սեղմիրանը 13րդ դարուն Իտալացի մասնաճառէ մը հնարուած կ'համարուի, որ ուզելով իր առումնոյն չատախօսութեանը վերջ մը տալ, մտքը լըած է սեղմել վանի տեսակ մը լանջազրահով: Կատարինէ Մէտիչի Իտալիայէն Ֆրանսա բերած է սեղմիրանը, որ երէ—եւ տոփն կ'կոչուէր և այնպէս ալ էր: Կիները վերջին ծայր կ'նեղուէին և կը չարչարուէին այդ երկաթեայ մարմիններուն մէջ, բայց գեղեցիկ երեւալու փափաքը, ինչե՞ր տանիլ չէր տար գեղեցիկ սեռին այն ժամանակ ալ, ինչպէս հիմա: Դարերու ընթացքին մէջ սեղմիրանը չատ մը փոփոխութիւններ կրեց, նա մանաւանդ մէկ երկու դար առաջ մեծ բարեչրջում մը տեղի ունեցաւ և երկաթեայ սեղմիրաններու տեղ պղնձեայ և կերպասէ սեղմիրանները մէջտեղ ելան, որոնք բաղդատմամբ աւելի քիչ կ'տանջէին մարմնոյն մասերը: Այսպէս, տակաւ առ տակաւ նոր փոփոխութիւններ կրեց սեղմիրանը, որով անիկա չունի թէպէտ հին առնուած դաժանութիւնը, նա մանաւանդ վերջին ժամանակները հնարուած «ուղիղ սեղմիրան» անուանեալը — որ ստամոքսին ազատ կը թողու ասպարէզ մը— բայց զերծ չէ նորէն անպատեհութիւններէ, եթէ գէշ յօրինուած կամ անձին անյարմար են, կամ խիստ կերպով սեղմուին. անմարսողութիւն, դժուարաչնչութիւն, սրտի բաբախում, արիւնամքութիւն, ջղային անհանգստութիւն, արեան յոռի շրջագայութիւն, գլխացաւ են. են., հետեւանք են լաւ կերպով չհասկցուած սեղմիրանի գործածութեան:

Որչափ վնասակար է յոռի սեղմիրան մը, այնչափ օգտակար է լաւ հասկցուած սեղմիրան մը, և այս ալ ուրիշ կերպով չըլլար, այլ մարմնոյ ձեւերուն մարդակազմութեան և ձեւագիտութեան օրինաց համեմատ յօրինելով սեղմիրանը: Մարդաբանութեան գերագոյն էակը, չորքոտանիներէն տարբերելով մարմինն ուղիղ դիրքի մէջ կ'բռնէ: Բայց սոյն սքանչելի և փառաւոր դիրքին մէջ բոլոր գործարանները դժբախտաբար հակում մ'ունին —ուրկէ զերծ են չորքոտանիները,—կախուելու և մէկին միւսին վրայ ճնչելու, զոր օրինակ արգանդը միզային փամփուշտին կամ ուղիղ աղիքին վրայ, աղիքներն արգանդին վրայ, ստամոքսն և լեարդն աղիքներուն վրայ, այլովքն հանդերձ, որով յառաջ կուգան ստամոքսի և որովայնի ընդլայնումները, երիկամանց անհաստատութիւնը. յոռի սեղմիրան մը կրնայ իր մասին այսպիսի վիճակ մը յառաջ բերել կամ եղածն աւելցնել, բայց լաւ սեղմիրան մը պաշտօն ունի ատոնց առաջքն առնելու մեծ առաւելութեամբ:

Հիմա տեղն է ըսենք որ սեղմիրանը կոչուած է՝ թէ՛ առողջապահական և թէ բժշկական դեր մը կատարելու: Սեղմիրանը մարմինն ուղիղ կ'պահէ, ո՛չ աջ, ոչ ձախ, ոչ առաջ, ոչ ետև, և չի ձգեր որ ողնայարը ծռի: Նաև, ծռած ողնայարներու համար, ինչպէս գիտենք, առողջապահական և բուժիչ սեղմիրաններ կան չափի վրայ չինուած: Ծնողքները մեծ պատասխանատուութեան մէջ կ'իյնան, եթէ ողնայարի, ինչպէս նաև ուրիշ ոսկորներու ծռութիւնները տղայոց մատաղ հասակին մէջ մասնագէտներու չդիմելով պէտք եղած խնամքը չտան, որովհետեւ մէկ մը որ չափահաս ըլլան, ա՛լ անկարելի կ'ըլլայ ուղղել մարմնային պակասութիւնները, ինչպէս միեւնոյն է նորատունկ ծառերու համար: Սեղմիրանի մը պատրաստութեան մէջ, սա սկզբունքին հետեւելու է թէ սեղմիրանը պէտք է յարմարի կնոջ մարմնոյն և ոչ թէ կնոջ մարմինը սեղմիրանին: Պատրաստ ծախու առնուած սեղմիրաններն ընդհանրապէս կրնան լաւ մը չյարմարիլ, որչափ մարմին կայ, այնչափ ձեւերու և չափերու զանազանութիւն կայ, լաւագոյնը վարպետ սեղմիրանագործուհիի մը (corsetière) ձեւել և պատրաստել տալն է չափի վրայ: Փակագծի մէջ ըսենք, ահա լաւ ասպարէզ մը աշխատասէր Հայ կանանց գործունէութեան, բայց լաւ վարպետ ըլլալու համար, լաւ վարպետի աշակերտելու է, և ոչ թէ ինքնակոչ եղանակաւ, որովհետեւ կիները վայելչագիտութեան մասին խիստ դժուար է գոհացնել սանկ նանկ կերպերով:

Առոյգմէջ զատ կարեւոր կ'գտնենք աւելցնելու թէ այն կիներն որ ստամոքսի, որովայնի տեսակ տեսակ անհանգստութիւններէ կ'տառապին, անոնք որ չատ մը ծննդաբերութիւններ ունեցած են, անոնք որ երիկամունքի տեղափոխութիւն ունին, լաւ կ'ընեն մասնագէտ բժիշկի մը խորհուրդն առնելով ի՛նչ ձեւ և ինչ տեսակ սեղմիրան գործածելու մասին: Որչափ հին է սեղմիրանը, այնչափ ալ հին են անոր դէմ եղած բողոքները:

Անպրուազ Բարէ, Պիւֆօն, Ժան Ժագ Ռուսօ, Պիւվիէ են. իրենց ճարտասանութեանց չէնքերն անոր դէմ կոտրտեցին և չմնաց չարիք մը կամ հիւանդութիւն մը որ սեղմիրանին չվերագրէին: Եթէ այս մեծ մարդիկ իրենց դատը չվաստկեցան, պատճառն այն էր որ չուզեցին ամբաստանեալ կողմին պաշտպանողականը լսել, ոչ ալ մեղմացուցիչ պարագաներ ընդունիլ: Որչափ իրենց ամբաստանութիւններն խիստ եղան, այնչափ անօգուտ եղան իրենց ջանքերն սեղմիրանն անհետացնելու. կիներն այս ամբաստանութեանց դէմ իրենց պաշտպանողականը լսել չտուին, բայց չարունակեցին սեղմիրանը գործածել, կերպով մը նշանակիչ ժպտային լռութիւն մը պահելով, որ ըսել կ'ուզէր արական սեռին թէ անիկա ձեռնհաս չէր վճռական կարծիք յայտնելու զգեստի մը համար, որ կոչուած չէր գործածելու, ինչպէս նկարիչ մը կ'ընդունէր կօշկակարին դիտողութիւններն իր նկարին մասին, բայց կ'յաւելու «Կօշիկներէդ վեր մի՛ ելներ»:

Ժ. Ժ. Ռուսօ որ այնչափ սքանչելի կ'գրէր գիտցած և երբեմն ալ դժբախտաբար չգիտցած բաներուն վրայ, կ'ուզէր որ ո՛չ միայն սեղմիրան չգործածուի, այլ աղջիկները բոպիկ ոտքով պտըտին. անոնք իրեն մտիկ չըրին, բայց չատ մարդ իր գրածները կարդաց, և միչտ ալ կարդալու վրայ է, կարծեմ, իր ուզածն ալ այդ էր, գրական յաջողութիւն. բայց թող իր խօսքը չմնայ, եթէ այսօր իր Էմիլը դաստիարակութեան տեսակէտով լուրջ գործ մը չգտնեմ, ըլլայ այն, եթէ կուզէք, գրական գոհար մը, արժանի կարդացուելու, բայց ոչ հետեւելու՝ գոնէ մեծ մասամբ:

Արդի ժամանակներն ալ սեղմիրանն ամէն տեղ իր հակառակորդներն ունի, առողջաբաններ, բժիշկներ և մինչեւ անգամ պաշտօնական մարմիններ. բայց կ'վախցուի թէ անոնք միայն ջուրը ծեծած պիտի ըլլան, ինչպէս իրենց դարաւոր նախորդները. աւելի լաւ կ'ըլլայ, կ'կրկնենք, մեղմացուցիչ պարագաներ ընդունիլ և սեղմիրանը քիչ վնասակար ընելու առողջապահական կանոններ տալ: Չենք ուզեր ըսել թէ բոլորովին անօգուտ եղան սեղմիրանին հակառակորդաց ջանքերը, որք անուղղակի կերպով սա մասնակի առաւելութիւնն ունեցան որ մասնաւորապէս ըրին մանաւանդ սեղմիրաններուն մարմնոյն կազմին և առողջութեան վրայ ըրած աղէտները, որով մասամբ մը ուշադրութիւնը գրաւեցին ժողովրդին և օգնեցին գուցէ սեղմիրանին բարեփոխութեան. բայց վերջապէս սոյն ատրճանական բարեփոխութիւնները տարիներու պէտք ունեցան, այնպէս որ ժամանակն որ ամէն բան կ'շրկէ, իր գերադանց դերը խաղաց այս խնդրոյն մէջ ալ:

Ցայտնի է թէ ամէն լաւ բաներ ունին իրենց զեղծումը, խնդիրն է գործածել և ո՛չ զեղծանիլ: Միեւնոյնը կրնանք ըսել սեղմիրանին համար, գործածուի և ո՛չ զեղծուի, այսինքն սեղմիրանը պէտք չէ սեղմէ, այլ պէտք է գրկէ մարմինը: Այս առթիւ կ'տեսնենք որ սեղմիրան բառը լաւ չէ ընտրուած, բայց հոգ չէ, բառերուն գործածական նշանակութիւնն աւելի պայմանադրական է քան ստուգաբանական, կ'բաւէ որ բառ մը միեւնոյն իմաստով ամէնուն կողմէն ըմբռնուի, քիչ չատ ալ ականջի անոյշ գայ, բնութիւնը կ'խորշի ամէն չափազանցութենէ, չափազանց ճշտութիւն մը մեզի «իրան—գրկիչ կամ գրկիրան» ըսել պիտի տար և անոր հնչումը լսելէ առաջ ականջներս բամբակ թխել պէտք պիտի ըլլար, ինչպէս, անցողակի ըսենք, ստիպուած ենք ըսել մէկ քանի նոր չինուած բառերու հանդէպ:

Վերջացնելով նիւթերնիս, պէտք կը տեսնենք աւելցնել թէ առողջաբանութենէ առաջ՝ ապրուստ պէտք է ապրելու համար, նա մանաւանդ այսօրուան կեանքին դժուարացած պայքարին մէջ, և ան որ չուզեր ապրիլ, ինչպէս օրուան քաղաքակրթութիւնը կ'պահանջէ, քաղաքացիական կեանքին մէջ, և այս ալ առողջաբանութեան դէմ չմեղանչելու համար, կը նմանի անոր որ անձրեւէն չթրջելու համար գինով՝ ջուրը կ'նետէ. այսինքն, ըսել կ'ուզեմ թէ ան պիտի ընճքի չատ կամ քիչ, քաղաքակրթական մրցման մէջ, որ ապրուստի պայմանն եղած է այսօր, և ով որ ապրուստ կ'պակսի, ոչ միայն առողջապահութիւնն հոն գործ չունի, այլ հիւանդութեանց ըղձայ մ'ալ չուշանար հոն մէջտեղ գալու: Եւ արդէն արդի մանուածապատ քաղաքակրթութիւնը զոր ստիպուած ենք մեզ օրինակ առնելու և անոր լաբիրինթոսին մէջ զմեզ ուղղելու, ո՛րչափ յուսախաբութիւններ մեզ պիտի պատրաստէ, եթէ չկրնանք որոշել և զատել դրականն երեւակայականէն, սուտը ճշմարիտէն, ծուռը շիտակէն, յոռին լաւէն, ճաշակաւորն այլանդակէն, խօսքը գործքէն, վերջապէս տեսականը գործնականէն:

Արդ, մեր նշանաբանը պէտք է ըլլայ քաղաքակրթութիւն հանդերձ առողջապահութեամբ և ոչ թէ առողջապահութիւն առանց քաղաքակրթութեան:

Բեյ— ՏՔԹ. Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ

Վ Ե Ր Ջ

ՎԱՐԺ ԽՕՍՔԵՐ
ՋԵՂԶՈՒՄ

Կէտիկ—Փաշայի ազգ. վարժարանին Կրթական Մասնախումբը, որուն կազմութիւնը ժամանակին գրուատալից տողերով ծանուցանեցաւ առաւօտեան թերթերու կողմէ, դժբախտաբար չարդարացուց ըղձայուած գովեստներն և այսօր հանրային պարսաւանքի ենթակայ կ'ըլլայ իբրեւ զեղծ մարմին մը: Մէկ երկու ամիս առաջ ալ, Սամաթիոյ Աղքատախնամն էր որ իր վրայ խօսեցնել տուաւ քանի մը տասնեակ ոսկիներու զեղծումի մը պատճառաւ, որուն պատասխանատու անդամը բարեբախտաբար խղճամիտ մայր մ'ունեցաւ և այս կերպով միայն կարելի եղաւ բարեսիրտ անձերու նուէրները փրկել կորուստէ և յասկացնել բո՛ւն նպատակին, այն է հիւանդախնամ գործին: Բայց ամէն ատեն ո՞ւր պիտի գտնուի բարեխիղճ ծնող մը: Զոր օրինակ, ո՞վ պիտի տուժէ Կէտիկ—Փաշայի Կրթական Մասնախմբին գանձապետին իւրացուցած դրամը: Ի՞նչ անխղճութիւն, անպարկեշտութիւն է ասիկա: Կրթական կամ ուրիշ բարեսիրական նպատակներու համար հաւաքուած դրամին նուիրականութիւնն ուրացող մը ո՞չ ապաքէն չա՛տ տխուր գաղափար մը կուտայ իր բարոյական ըմբռնումին վրայ, իր նկարագրին ու արժանապատուութեան վրայ, և այսպիսի մէկն ինչպէս կ'կոչուի հանրային պաշտօնի մը: Թաղ. Խորհուրդները, որոցմէ կ'ելլին այս կարգի օժանդակ Մարմինները, պէտք է պատասխանատու նկատուին ամենափոքր զեղծումի մը համար: Զի՞ որ իրենց ընտրութեամբ բարոյապէս երաշխաւորած կ'ըլլան այդ Մարմիններու պարկեշտութիւնն ու պատուաւորութիւնը: Նաև, հաւաքաբար պատասխանատու պէտք չէ՞ նկատուին նոյն այդ Մարմինները, անդամակցի մը զեղծումին համար, որպէս զի հանրային նուիրաբերութեան գործն հաստատ հիմերու վրայ դրուած ըլլայ: Ըստ այսմ, Կէտիկ—Փաշայի Թաղ. Խորհուրդն և Կրթական Մասնախմբի միւս անդամները պարտաւոր են իրենց քսակէն տամել իւրացուցուած դրամը, և սանկէ յետոյ աւելի հոգածու գտնուիլ դրամական գործառնութիւններն յանձնելու համար պարկեշտ, պարտաճանաչ ու խղճամիտ անձերու, որպէս զի հանրութիւնն աւրեթ չունենայ այս կարգի տգեղ պարագաներ լսելու:

ՍԻՄԷՈՆ ՆԵՐՈՒՆԻ

ԳՐԱԲԱՐԻ ԱԹՈՌԸ

Այս վերնագրին տակ մեր բարեկամ Սէնթ Մեսրոպ մեզմէ իմն կ'հայի մեր մայրենի լեզուի հարցին: Խնդիրն ինքնին ա՛յնքան կարեւոր է սակայն որ հնար չէ թողուլ անցնիլ զայն դուրս խօսելով միայն: Հրաման էֆ. Աստուր իրաւամբ կ'ցաւի եղեր թէ Հայերէն լեզուի ուսումնասիրութեան անձնատուր ազնիւ կ'նուազին տակաւ: Ցաւի այդ արտայայտութիւնն եթէ ճիշտ է ներկային համար, ապահովաբար աւելի ճիշդ պիտի ըլլայ ապագային համար: Բայց որո՞ւ հոգն է որոնել պատճառը, և տանիլ դարման այս ցաւալի իրողութեան: Ո՛րքան վիշտ կ'պատճառէ մեզի այս տխուր ճշմարտութիւնը, գրեթէ նոյնքան ցաւ կ'առթէ մեր ծանօթ հայկաբան Գուրգէն էֆ.ի անակնկալ հիւանդութիւնը, թէեւ անցաւոր. ու կ'ցնցէ զմեզ վայրկեան մը սթափիլ ու խորհիլ թէ ինչո՞ւ գրաբարը, երբեմնի Հայ գրագէտներուն այն անհնչելի Դիցուհին, այժմ կ'մնայ լքեալ:

Երբեմն մեր դպրոցներուն մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուէր Հայերէն լեզուի ուսուցման. հայկաբան դասատուն ամէնէն աւելի յարգանք կ'վայելէր հոն. անիկա ան մարդն էր որ կուռքի մը պէս կ'պաշտէր իր նուիրական գրաբարը. իր հաւատքն այնչափ հզօր էր ու իր սէրն այնչափ հրեղէն, որուն կայծերը անկարելի էր որ չբոնկցնէին մատաղ ուսանողներուն զգացումները: Աշակերտներուն ըղձալի ու խնդալ դասն էր Հայերէն դասը. երազութեան ու յափշտակութեան ժամեր էին այն ժամերը, երբ դասարանին մէջ Հոմերոս, Վիրգիլիոս, Որատիոս, Միլտոն, Թասօն, Հերմինեան ու Բագրատունին կը կարդացուէին գրաբար չեչտերով: Իլիականն ու Ոդիսականը, Ենէականն ու Մշակաւանքը, Բուրաստանը, Դրախտ Կորուսեալն ու անմահ Բերթուածը Հ. Արսէնին, Մուսաներու Նեկտարին ճաշակը մեզի կուտային: Ու կ'արբենայինք անոնցմով և անհուն թեւական բերկրանքի ու հաճոյքներու մէջ, կ'վառէր մեր ներսը ո՛չ միայն բանաստեղծութեանց և գրագիտութեան ոգին, այլ և մեր մայրենի ճոխ, վսեմ ու յորդ լեզուի ոգին, ինչու որ լեզուներն ալ հոգի ունին, ինչպէս կ'ըսէ Բագրատունին. «Չէ է [illegible]» (Ցաղագս հմտութեան Հայերէն լեզուի): Ու այդ ոգին անգամ մ'առնելէ ետքը ա՛լ անկարելի էր վանել զայն, որով տակաւ զարգանալով, հետզհետէ կ'եռային մեր մէջ խորունկ հայկաբաններ, ճարտար տաղաչափներ, ուղիղ թարգմանիչներ, ընտիր մատենագիրներ ու լուրջ գրագէտներ մանաւանդ:

Իսկ հիմա՞. ո՛հ, հիմակուանն այսպէս չէ, հիմա աւելի դրական մարդիկ եղած ենք մենք: Հիմակ ամէն վարժապետ Հայերէնի դաս կուտայ մեր դպրոցներուն մէջ, բաւական է որ օգնական—ուսուցչի կամ ո՛ և է տարբեր ճիւղի վկայական մը ձեռք ձգէ, բաց ի Հայերէնէն: Ո՞վ կը հարցնէ թէ ո՞վ են և ի՞նչ կ'ուսուցանեն Հայ սերունդին՝ Հայերէն լեզու անունին տակ: Հարցնող փնտռող կա՞յ թէ ո՞վ կուտայ Հայերէնի դաս Սկիւտար—Իճատիէի, Պէշիկթաշի, Օրթագիւղի, Մաքրիգիւղի, Կէտիկ—Փաշայի Հայ վարժարաններուն մէջ, թէ ի՞նչպիսի մէկն է ան որ այսօր Հայերէն կ'դասախօսէ Ռոտոսթոյի Ս. Յովհաննէս վարժարանի բարձրագոյն կարգերուն, թէ այդ ուսուցիչք մայրենի լեզուի դասաւանդութեան կարեւոր ճիւղին համար ունի՞ն ի ձեռին ձեռնհասութեան վկայական:—Մինչդեռ անդին վկայեալ հայագէտներ հազիւ հաց կ'յաջողին փոքր պաշտօն մը գտնել կամ անգործ կ'մնան: Այս մասնագէտներէն մին քանի՛ տարիէ ի վեր Սկիւտարի Ս. Խաչ վարժարանին մէջ կ'դասախօսէ դոյզն թոշակով, ուրիշ մը մէկ դպրոց ունի միայն, ուրիշ մ'ալ ձեռքով դաս կ'որոգրէ, իսկ անհակով խմբագրական յօդուած կ'գրէ ապրելու համար, իսկ լեզուաբան—հայագէտն Ուղուրլեան չեմ գիտեր ի՛նչ կ'ընէ հիմա:

Եւ մէյ մ'ալ անդիէն սադին վարդապետներն են որ կ'արշաւեն մեր ասպարէզը կորզելու համար գրաբարի ուսուցչութեան աթոռը. անոնք, այս վարդապետները մեզի չեն թողուր որ քարոզ խօսինք, կնունք ընենք, մեռել թաղենք, ժամուց առնենք, հոգոց ուտենք, բայց իրենք կ'համարձակին ստանձնել պաշտօն՝ որ մեր արդար իրաւունքն է:

Մինչ խնդիրն այս վիճակին մէջ է, ի՞նչպէս կ'ուզուի որ Հայկաբանները չատնան, Հայերէն լեզուի ուսուցումը պաղաբերի մեր դպրոցներուն մէջ: Հայկաբան ըլլալ դիւրին բան չէ արդէն, երկար աշխատութեան գործ է ան, քաջալերութեան պէտք ունի ան: Գրաբարի Դպրոցին հզօր սիւնեան և անմահ գրաբարագէտ Ա. Մ. Դարագաշն անգամ պարզ բառի մը հոլովման մէջ կ'սխալի. միեւնոյն էջին մէջ իր կրկնած կոչմնէ սեռականին ուղղական ճիշտ ձեւը՝ որ է կոչմնէն (ալեհր. կարկին), կ'դնէ կոչմն Ծովու (compas de mer), ինչ որ սխալ է բոլորովին: (Նկարագիր Ռամնոյ, էջ 249, [illegible]):

Երբ հայագէտ—ուսուցիչք մեծ արգելքներով տիրանալէ յետոյ Հայ լեզուի գանձին, կ'մնան մերկացի, և Հայ լեզուի անծանօթներ կ'ժառանգեն անոնց ռոճիկը, բնական է որ նորերը պիտի զզուանան անոնց հետքերուն վրայ կոխելէ և իրենք ալ իրենց ձեռքով հոլովն պիտի տան գրաբարին սրբազան աճիւնները: Ո՛չ, միայն ցաւիլը չօգտեր, պէտք է պատճառը փնտռել ու դարմանը մտածել:

ԹՈՎՄ. ԱՃԷՄԵԱՆ
Ուսուց. Հայ Դպրոցներու

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

"ՄԱՆՋՈՒՐ„Ի ԽՆԴԻՐԸ

ՇԱՆԿԱՅ, Փետր. 21. — Ճափոնական հիւպատոսին պնդման վրայ չինացի դաօդայը (կառավարիչ) հրամայեց որ նաւահանգստին մէջ խարսխող ռուս թնդանօթակիրը մինչեւ իրիկուն դուրս ելնէ: Թնդանօթակիրը չհամակերպեցաւ հրամանին: Կ'ըսուի թէ Բայեանկի չինական նաւաբաժինն որ այժմ Բիանկինի առջեւ կ'գտնուի, Շանկայ պիտի գայ կարգապահութիւնն անվթար պահելու և Ճափոնի առեւտրական նաւերուն Ճափոնի և Շանկայի միջեւ երթեւեկութիւնը վերահաստատելու համար:

ԼՈՆՏՐԱ, Փետր. 22.—Մանչուր թնդանօթակիրին գործը դեռ չկարգադրուեցաւ: Թաքիոյի իշխանութիւնք, հակառակ այդ մասին Մ. Բալովի և ճափոնական հիւպատոսին միջեւ տեղի ունեցած կարգադրութեան, կ'պահանջեն որ մարտանաւը դուրս ելնէ նաւահանգստէն: Թնդանօթակիրը բացարձակապէս կ'մերժէ դուրս ելնել Շանկայի նաւահանգիստէն: Ռուսերը, Ֆրանսայուց յենլով, կ'ըսեն թէ իրաւունք ունին ռուսական չահուց պաշտպանութեան համար նաւն այն տեղ պահել: Թաքիոյի իշխանութիւնք կ'յայտարարեն թէ Չինու չէզոքութիւնը խզուած կ'համարուի եթէ Չինացիք թոյլ տան որ երկար ատեն ռուս մարտանաւը Շանկայի առջեւ:

ԵԱԼՈՒԻ ԵԶԵՐԱՅ ՎՐԱՅ

ԼՈՆՏՐԱ, Փետր. 23.—Չիփու՝ կ'հեռագրեն առ Մօրնինկ Բօսթ.— «Ռուսական զօրաբաժինները դէպ ի Եալու կ'յառաջանան: 10,000 Ճափոնցիներ ալ Քորէայի զանազան կէտերէն արագապէս դէպ ի Եալու կ'քալեն: Իսկ Թօյիչ Քորէայէ կ'իմանայ թէ Ռուսերը մտադիր չեն Եալուի վրայ յարձակողական սկսիլ մօտերս. եղածներն զգուշաւոր հետազօտութիւններ են միայն: Ռուսերը դեռ ժամանակ մը պիտի զբաղին իրենց զօրքերը կեդրոնացնելու Եալուի գծին վրայ:

ՄԻՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԼՈՆՏՐԱ, Փետր. 22.—Բաւական կարեւորութիւն կ'տրուի Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանին Բարիզ երթալուն: Ռուս դեսպանն ալ Բեդերբուրկ կ'երթայ տեսնելու համար իր որդին, որ Ծ. Արեւելք պիտի մեկնի: Կ'ըսուի թէ դեսպանն առիթ պիտի ունենայ տեղեկութիւն տալու իր կառավարութեան Անգլիոյ ճշմարիտ զգացումներուն վրայ և ըսել թէ անգլ. ազգը բնաւ չի փափաքիր Ճափոնի հետ կնքած զինակցութիւնը մինչեւ հոն տանիլ որ անկարելի ըլլայ երկու կողմին համար ալ պատուաւոր հաշտութիւն մը կնքել, և թէ Էտուարտ Թագաւոր պատրաստ է ընծայել իր բարեկամական միջնորդութիւնը, նոր արիւնահեղութեանց առաջքն առնելու համար: Այս լուր որչափ ալ պէտք ունենայ հաստատութեան, տարակոյս չկայ որ համաձայն է անգլիական ազգին զգացմանց. բայց տարակուսելի է որ Էտուարտ Է. հաւատայ միջնորդութեան կարելիութեան, զի Ճափոնցիք պատերազմի ծագումէն առաջ մերժեցին արդէն օտար Տէրութեանց միջնորդութիւնը:

ԼՈՆՏՐԱ, Փետր. 22.—Տէյլի Թէլէկրաֆ կ'իմանայ թէ Ռուսաց դէպ ի Խարպին քաշուիլը խուճապոտ նահանջ մը չէ, այլ վճռաորական գործողութեանց նոր ծրագիր մը: Ամերիկայի մէջ կ'կարծուի թէ դեռ ժամանակ մ'եւս մեծ ճակատամարտ տեղի չպիտի ունենայ: Չի կարծուիր սակայն թէ ճափոնական բանակը Ռուսաց ետեւէն դէպ ի ներս զանոնք հալածելու չափ սխալ մը գործէ: Զօրավար Ճէյմս Ուիլսըն կ'ըսէ թէ երկարատեւ ու արիւնուշտ պատերազմ մը պիտի ըլլայ այս ռուսաճափոն պատերազմը. Զօր. Ճօզէֆ Ուիլըր կ'ըսէ թէ Ռուսաց Խարպին քաշուիլը կ'նշանակէ թէ երեք ամսոյ չափ դեռ պիտի չպատերազմին, և սպասողականի վրայ պիտի պատրաստեն իրենց դիրքը:

ՌՈՒՍ ՋՐԱՀԱՒՈՐՔ
ԱՆԳԼ. ՇՈԳԵՆԱՒԻ ՄԸ ԵՏԵՒԷՆ

ԱՏԷՆ, Փետր. 21.—Անգլ. Peninsular Ընկերութեան Մոնկոլիա չոգենաւը երէկ իրիկուն Ատենէ դէպ ի հիւսիս 460 մղոն հեռու ռուսական մէկ զրահաւորի և 4 Թորփիլանաւերու հանդիպեցաւ: Թորփիլանաւերէն մին փորձեց գրաւել այդ չոգենաւը, բայց չյաջողեցաւ: Ասոր վրայ ամբողջ ռուս նաւերը Մոնկոլիան հալածեցին, առանց հասնելու անոր: Ռուս նաւերը վերջապէս «կանգ

ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԼՕՐՏ ԼԻԹԹԸՆ (10)

ՊՈՄՓԷԻԻ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐԸ

ՎԷՊ ՀԻՆ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Է.—ԱՊՈԼՈՆԻ ՋԵՐՄՈՒԿՆԵՐԸ

Այս միջոցին, երաժշտախումբ մը կը նուագէր մերձակայ սրահի մը մէջ և անոնք որոց նոր ոյժ, նոր կորով տուած էր բարերար ջուրը, կարծես նոր կեանք ըզգացած էին: — Օրհնեալ ըլլայ բաղնիքի հնարողը, պոռաց Կլաւքոս կակուղ բարձերու վրայ տարածուելով:

Կլոր ու կարմիր այտերով գիրուկ լոգացող մը որ ազնիւ կերպով չունչ կ'առնէր ու կ'հառաչէր, մինչ չեչաքարը կ'կարմրցնէր իր մորթը, հարցուց.—Ըսէք, ո՞վ Կլաւքոս...,—ա՛յ, ա՛յ, անճարակ, մորթս կ'հանես—, ո՛վ Կլաւքոս, Հռոմի ջերմուկներն բաղնուածին չափ չքե՞ղ են:

Կլաւքոս ետին դարձաւ ու ճանչցաւ Տիթիմէոսը:—Երեւակայեցէք, պատասխանեց, Բոմբէի քաղաքն ամբողջովին բաղնիքի վերածուած և գաղափար մը կ'ունենաք Քարաքալլայի ջերմուկներուն վրայ, որոց աւազանը կրնայ 3000 հոգի պարունակել: Աւասիկ այնչափ՝ մեծութեանը համար: Իսկ մտքի ու մարմնի հաճոյքներու համար կան խաղերու, մարմնամարզի սրահներ, գրադարաններ, թատրոններ, սղադրոն մը կամ ըմբշարան մը, դպրոցներ: Կարծես քաղաք մ'է ապարանքներէ և ամէն տեսակ չէնքերէ բաղկացած:

Կլաւքոս պատմեց թէ Հռոմի մէջ մարդիկ կային որ իրենց բովանդակ կեանքը բաղնիքի մէջ կ'անցընէին և հոն կ'ընդունէին իրենց բարեկամներուն այցելութիւնները: Եւ երջանիկ էին, զի պերճանք ու չքեղութիւն միայն կ'տեսնէին իրենց չուրջը: Չէին գիտեր թէ աղքատութիւն կայ երկրիս վրայ: Սալուստ իր գոյութիւնն յիշեցուց բարեկամներուն, բնական խօշոր խօշոր բանալով և երկարատեւ յօրանջումի մը անձնատուր ըլլալով:—Ծոյլ ատեն է, ըսաւ եպիկուրեանը: Եկէք ինձ հետ ճաշեցէք, Կլաւքոս և Լէբիտոս:

Տիոմէտ յիշեցուց որ յառաջիկայ չաբթուան համար խօսք տուած էին իր տունը ճաշելու: —Չենք մոռնար, ըսաւ Սալուստ: Չկայ լաւագոյն յիշողութիւն մը քան ստամոքսինը:

Ը.—ԱՐԲԱԿԷՍ Կ'ՊԱՏՐԱՍՏԷ ԻՐ ԹՈՒԵԱՆՆԵՐԸ (չար)

Գիշեր եղած էր երբ Արբակէս գնաց Ափրիկեցիին տունը: Անցաւ ամէնէն մութ ու նեղ բազմամբոխ փողոցներէն: Կը քալէր դանդաղ քայլերով, և յոգնած, վհատած դէմքով: Մարդ մը, որ արդէն երկիցս անցած էր իր առջեւէն խուզարկու ակնարկ մը ձգելով, փողոցին անկիւնը կ'սպասէր իրեն: Ձեռքն ուսին վրայ դրաւ:

—Արբակէ՛ս, ըսաւ և ձեռքի նշան մ'ըրաւ արագ արագ: Խաչի նշանն էր: Իսիսի երիտասարդ քուրմը տժգունեցաւ և պատասխանեց.—Ա՛հ, Նազովրեցի (քրիստոնեայ), ի՞նչ կ'ուզես ինձմէ:

—Չէի ուզեր քու մտածումներդ խանգարել, բայց վերջին անգամ որ հանդիպեցայ քեզ, լաւ ընդունելութիւն ըրիր ինծի:

—Օլինթոս, բարի եկար: Տխուր և յոգնած եմ և զքեզ հետաքրքրող ծանր նիւթերուն վրայ վիճաբանելու անկարող եմ:

—Վա՛տ սիրտ, ըսաւ Օլինթոս: Տխուր ես, յոգնած ես և չես ուզեր խմել այն աղբիւրներէն որք կրնան զովացնել և բուժել քեզ:

Արբակէս չուզեց աւելի լսել և հեռացաւ անձապարանքովը մարդու մը որ կը փորձէ ինքնիրմէն փախչիլ: Բայց Նազովրեցին գործովալի ու խանդավառ այն մարդերէն էր զոր Աստուած կ'յարուցանէ բարեշրջումներ գործելու համար հոգեկան աշխարհին մէջ, մին այն մարդերէն որք ստեղծուած են ուրիշներն հոգեւորապէս դարձի բերելու, վասն զի պատրաստ են ամէն տառապանք կրելու: Ոչինչ կ'արգիլէ ու կ'վհատեցնէ այս խանդոտուածքն ունեցող նկարագիրները: Ուրիշներու կ'ներշնչեն այն խանդավառութիւնն որով ազդուած են իրենք: Խանդավառութեան պէս տարափոխիկ բան չկայ: Խանդավառութիւնը զոր կ'խորհրդածեն Որբէոսի հրաշքները, քարերը կ'շարժէ, վայրի գազանները կ'ընտելացնէ: Անկեղծութեան ոգին է, և ճշմարտութիւնն ո՛ և է յաղթանակ չի տանիր առանց անոր: Օլինթոս մօտեցաւ Արբակէսի:— Անշուշտ անձանօթ չի՛ կ'ընեմ քեզ, ըսաւ, վանդի քու [illegible] մէջ, կ'տանջէ, և մաքուր սրտիդ մէջ տարակոյս կ'սերմանեմ: Բայց հանդարտէ: Քու մտքիդ մէջ պիտի յաջորդէ լոյսը, և հոգւոյդ փոթորկին՝ անդորրութիւնն ու խաղաղութիւնը:

—Ազւոր խօսքերով է որ կ'հրապուրեն մարդիկը: Նմանօրինակ խօսքերով նետեցին զիս Իսիսի արձանին առջեւ:

—Խնդրեմ, խորհուրդ հարցուր բանականութեանդ: Կրօնք մը որ կ'ծնանէ բարոյականը, ճշմարիտ չէ: Ի՞նչ են ձեր չաստուածները: Ոճրագործներ: Արամազդ հայրասպան և շնացող է: Ստորին չաստուածներն անոր կ'նմանին իրենց մոլութիւններուն մէջ: Եւ դուք ձեր աղօթքները կ'ուղղէք ա՛յնքան աղտոտ և ա՛յնքան վատթար էակներու: Մեր ճշմարիտ Աստուածն Իմաստութիւն, Առաքինութիւն և Բարութիւն է: Տառապեալներուն ըսաւ.«—Եկայք առ իս ամենայն բեռնաւորք և ես հանգուցից զձեզ:» Ինձ հետ եկուր, Արբակէս:

—Ո՛չ, այսօր չէ, ուրիշ անգամ:

—Այս՛, ա՛յս իրիկուն իսկ, պոռաց Օլինթոս եռանդեամբ, Արբակէսի թեւը բռնելով:

Երիտասարդը, դեռ Ափրիկեցի մոգին խոստումներուն ազդեցութեան տակ, ինքզինքն ազատեց աշխուժիւ և փախաւ ամենայն արագութեամբ: Շնչասպառ հասնելով հեռաւոր ու մեկուսի վայր մը, կանգ առաւ: Իր առջեւ կ'բարձրանար, լուսնի արծաթ ցոլքերով լուսաւորուած, Ափրիկեցիին խորհրդաւոր բնակարանը զոր կ'շրջապատէին տերեւախիտ խօշոր ծառեր: Հեռուն, լեռները փափ կուտային, այսօրուընէ նուազ բարձր Վեզուվի սեւ բուրգին իշխողութեան տակ: Արբակէս մտաւ Ափրիկեցիին տան առջեւ. օրօրոցի ձեւով անկիւնած որմասիւներին տակ, և հասաւ սիւնազարդ լայն սրահ մը, զոր կ'պահպանէին սփինքսներ: Տարօրինակ ձեւերով չինուած այս քարէ հրէշները, կէս—կին, կէս—գազան, որք գիշերուան ստուերներուն մէջ կ'սողային, զարհուրելի բան մ'ունէին, որ աւելորդապաշտ սոսկումով մը լեցուց երիտասարդ քուրմին հոգին: Դուռը զարկաւ. Ափրիկեցի բարձրահասակ ծառայ մը բացաւ և ներս մտցուց առանց հարցում ընելու, առանց ողջունելու: Արբակէս մտաւ ընդարձակ սրահ մը որ արդէն մեծ ջահերով լուսաւորուած էր: Պատերը ծածկուած էին մեհենագրութեամբ որոց այլանդակ ձեւերն և խստագին գոյները բոմբէական բնակարաններու այնքան վառ ու չնորհալի նկարներուն հետ կ'հակառակէին: Ուրիշ ծորտ մը, դրան առջեւ կեցողէն աւելի սեւ, դիմաւորեց երիտասարդ քուրմին ու ըսաւ.—Արբակէս կ'ինտռէ:

Ձայնը կ'դողար: Ծորտը գլուխը ծռեց և փոքրիկ սանդուղէ մը առաջնորդեց Ափրիկեցիին սենեակը: Սեղանի մը առջեւ, որու վրայ կ'գտնուէին մեհենանին պատերը զարդարող գիրերուն նման գիրերով լեցուն պապիրոսներ, Արբակէս կը խոկար: Վարագոյրէ դանակ մը սրահին մէկ մասը կ'ծածկէր:

EDWARD BULVER, LORD LYTTON.
(The last days of Pompeii.)
(Շար.) Թարգմ. Ժ. ՇԻՐԱԿԱՑԻ.

առ» նշան տուին, սպառնալով թնդանօթ արձակել. ան առեն Մանճուրիա կայնեցաւ. և թորփիլանաւերէն մին, մօտէն քննելէն ետքն անգլ. շոգենաւը, նշանեց, «ներողութիւն կ'խնդրենք». ռուս նաւաբաժինը կարծեր է թէ ճաբոնական նաւու մը հետ էր գործը:

ԸՆԹԱՑՔ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆՑ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 21.—Չէմուլբոյի առջև տեղի ունեցած կռուին մէջ ճաբոնական "Դոսօչիչօ" յածանաւն ընկղմեցաւ. ուրիշ յածանաւի մ'ալ զրահապատ աշտարակը քանդուեցաւ:

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 22.—Թօքիոյէ կը ծանուցանեն առ Ստանտըրտ.— Տեղական մամուլը խստօրէն կ'քննադատէ ռուսական մարտանաւերուն Ճիպուդիի առջև երկար առեն մնալը, և Ֆրանսայի չէզոքութեան հետ անհամաձայն կ'համարի զայն:

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 22.—Սիպերիոյ երկաթուղին օրական 3,600 զօրք կը փոխադրէ: Անհիմն է 10րդ, 17րդ զօրաբանակներուն ի զէն կոչուած ըլլալու լուրը, զոր կուտան Պերլինի թերթերը: Ծ. Արեւելք ղրկուած զօրքերով Եւրոպական Ռուսիոյ բանակին իսկական թիւը չէ նուազած:

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 22.—Վլատիվոստոքի ռուս նաւաբաժինը կ'երեւի թէ դուրս ելած է, Ճաբոնի հեռագրական ընդծովեայ պարանը կ'փնտռէ խզելու համար: Լուր կայ թէ այդ նաւաբաժին այս օրերս տեսնուած է Ճաբոնի արեւմտեան կողմը, Հաքօտադէէ 200 մղոն հեռու դէպ ի հարաւ:

******* Ստանտըրտ կ'իմանայ թէ Փետր. 20ին 500 հոգիէ բաղկացած աւազակախումբ մը Ցուզանի մօտ յարձակած են ռուս պահակի մը վրայ, հաւանաբար երկաթուղին քանդելու համար:

ՔՕՐԷԱՅԻ ՌՈՒՍ ԴԵՍՊԱՆ Մ. ՊԱՎԼՈՎԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Մ. Բաւլով Փետր. 18 թուով հետեւեալ պաշտօնագիրը կ'ղրկէ Շանկայէ.—

Աժըլ դը Կէյտօ ֆրանսական յածանաւով հոս հասայ. Քօրէայի մէջ անցուած վերջին օրերուս դէպքերը կ'ղրկեմ ձեզ: Հեռագրական հաղորդակցութեանց խզուելուն և Ճաբոնցիներուն պատերազմական պատրաստութեանց պատճառաւ, Յուլ. 20ին (Հ. Տ.) հրահանգ տուի Քօրիէց Ա. կարգի թնդանօթակրին, պաշտօնական նամակները Չէմուլբոյէ Բօրդ Արթուր տանիլ, և հրահանգ տուի Վարեակի պատրաստ գտնուիլ ամէն հաւանականութեան առջեւ: Քօրիէց նաւահանգստէն մեկնելու պահուն հանդիպեցաւ ճաբոնական նաւաբաժնին որ վեց յածանաւերէ և ութ թորփիլանաւերէ կ'բաղկանար: Ճաբոնական յածանաւ մը հալածեց Քօրիէցը, թորփիլանաւերն ալ կրակ ըրին և երեք թորփիլ արձակեցին անոր վրայ որք վրիպեցան: Քօրիէց նաւահանգիստ դարձաւ առանց կրակ ընելու և խարիսխ նետեց: Ճաբոնական փոխադրանաւերը նոյն գիշեր 3,000 զօրք հանեցին ցամաք, որք գրաւեցին Սէուլը: Քօրէայի իշխանութիւնք և զօրքերը կրաւորական վիճակ մ'ունեցան: Հետեւեալ առտու Ճաբոնցի ծովակալը Վարեակի հրամատարին տեղեկացուց թէ պատերազմ հրատարակուած է և պահանջեց դուրս ելնել նաւահանգստէն, հակառակ պարագային ամբողջ նաւաբաժինով պիտի յարձակէր իր վրայ: Օտար նաւերուն ալ առաջարկուեցաւ դուրս ելնել նաւահանգստէն, եթէ ռուս նաւերն հոն մնալ ուզեն: Վարեակ և Քօրիէց դուրս ելան և Ճաբոնցիք անմիջապէս նշան բրին որ անձնատուր ըլլան: Պատասխան չընդունելով սկսան կրակ ընել: Ճակատամարտէն ետքը, ռուս նաւերն ուզեցին նաւահանգիստ դառնալ պէտք եղած նորոգութիւնն ընելու համար, զի Վարեակ ծանրապէս վնասուած էր: Բայց հրամատարը տեսնելով որ թոյլ չպիտի տրուի իրեն ներս մտնել, իր վիրաւորներն և նաւուն մէջ գտնուող միւս մարդերը նաւահանգստին մէջ խարսխող ֆրանսական, անգլիական և իտալական յածանաւերը ղրկեց, որք մեծ փոյթ ցուցուցին անոնց այս վիճակին համար: Օր մ'առաջ հասնող Սունկէրի ռուսական շոգենաւն ալ միեւնոյն առեն իր մարդերէն հրդեհուելով ընկղմեցաւ: Ճակատամարտին մասնակցեցան Ասամա, Նանիվա, Դագաչիհօ, Ձիյօտա, Աքաշի և Նիիդագա ճաբոնական յածանաւերը: Հաստատուեցաւ թէ ճաբոնական թորփիլանաւ մը ընկղմեցաւ մեր ռումբերէն: Նոյնպէս Ասամա յածանաւը թնդանօթաձգութիւնը դադրեցուց երբ յանդուգն յարձակում մը քանդեց անոր հրամատարին կամուրջը: Իրիկուան դէմ ընկղմեցաւ Դագաչիհօ յածանաւը: Հետեւեալ առտու Ասամա յածանաւը 80 դիակ և վիրաւոր փոխադրել տուաւ ուրիշ փոխադրանաւու մը մէջ(*): Մեր նաւազները քաջաբար կռուեցան: Նոյն օրուան իրիկունը ճաբոնական դեսպանը Քօրէայի Կայսեր կողմէ ընդունուելով, ըսաւ թէ Քօրէա այլ եւս ճաբոնական վարչութեան տակ կ'գտնուի: Ճաբոնական դեսպանատունը նախապէս չէր ծանուցած ո՛չ Քօրէական Կառավարութեան և ո՛չ ալ օտար Տէրութեանց դեսպաններուն, թէ Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւնն և Քօրէայի չէզոքութիւնը խզելու համար որոշում տրուած է:

ԾՈՎԱԿԱԼ ՎԻՐԷՆԻՈՒՍԻ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ

Սատուգուեցաւ թէ Քրոնշդատ դառնալու հրաման ընդուներ է ծովակալ Վիրէնիուսի հրամանին տակ գտնուող նաւաբաժինն որ նոր հրամանի կ'սպասէր Ճիպուդիի առջեւ: Բերլին Փետր. 20 թուով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ տեսնուեր է որ նաւաբաժին մը կ'երթար դէպ ի Սուէզ: Այս հեռագիրը կ'ըսէ դարձեալ թէ Վիրէնիուսի նաւաբաժինն ըլլալ կ'կարծուի այս, և Նչ. որ մեկնած ըլլալու էր Ճիպուդիէ: Հաւանական կ'թուի այս կարծիքը, և կ'երեւի որ ռուսական նաւաբաժինը Ռուսիա կ'դառնայ: Արդարեւ, այժմ Ճաբոնցիք տէր եղած ըլլալով ծովուն, կ'ըսէ Թան, շատ վտանգաւոր բան էր որ ծովակալ Վիրէնիուսի նաւաբաժինը Բօրդ Արթուր երթար և փորձէր միանալ հոն գտնուող ռուսական նաւատորմին, և արդէն Ճիպուդի մնալու համար ընդունած հրամանը ցոյց կուտար թէ պէտք չէ փորձել ճամբան շարունակել: Արդէն երեք զրահաւորով պիտի մեկնէր Ծ. Արեւելք և այս մարտանաւերն էին Պօրօտինօ, Օսլեապիա և Ալեքսանտր Գ., որ պիտի երթային Բօրդ Արթուրի նաւաբաժինը զօրացնել: Բայց այս մարտանաւերն ալ կատարելապէս պատրաստ չէին. Պօրօտինօ և Ալեքսանտր Գ. 1901ին ծով իջուցուեցան, Օսլեապիա 1902 Սեպտեմբերին ծով իջուցուեցաւ: Սպառազինութիւններն դեռ ամբողջացած չէր և բաւական ժամանակի կ'կարօտի այս մարտանաւերուն կատարելապէս սպառազինութիւնը: Կ'երեւի թէ ռուս կառավարութիւնը նկատեց որ անօգուտ է երկար առեն Ճիպուդի սպասցնել անկատար կերպով սպառազինուած մարտանաւեր, և հարկ դատեց հոս կանչել զանոնք, սպառազինութիւննին ամբողջացնելու համար: Ճաբոն ալ դիտողութիւն ըրաւ Ֆրանսայի թէ պատշաճ չէ որ ռուս նաւաբաժին մը իբրեւ դարանակալ սպասէ ֆրանսական նաւահանգստի մը մէջ: Եւ իրօք, Վիրէնիուսի նաւերը Ճիպուդիէն յարձակեցան անգլ. շոգենաւի մը վրայ, զոր պիտի բռնէին եթէ ճաբոնական ըլլար: Ըսել է՝ ֆրանսական ասպնջականութենէն կ'օգտուէին պատերազմի գործ մը կատարելու համար: Հարկ էր որ մեկնէին այն տեղէն, և որովհետեւ չէին կրնար Արեւելք երթալ, Արեւմուտք կուգան:

(*).—Չէմուլբոյի առջեւ ճաբոնական նաւերու ընկղմիլ կամ ծանրապէս վնասուիլն ո՛ և է անկախ աղբիւրէ չհաղորդուեցաւ: Կռուին ականատես գաղղիացի հրամատարն անանկ բան մը չէր տեսած: Ուրիշ ականատեսները նմանապէս չէին տեսած: Լոկ զրոյց մ'էր ճաբոնական վընասներու վրայ պատմուածքը:

ԲՕՐԴ ԱՐԹՈՒՐ

Երէկ մեր Վերջին Ժամ բաժնին մէջ տուինք Ռոյդերի ներկայացուցչին հեռագրին բովանդակութիւնը: Ահասիկ անոր ամբողջացուցիչ մասերը.—Ծովակալ Ալեքսէյեվ և Մ. Բլանսոն անձամբ կ'հսկեն փախստականներու և Ճաբոնցիներու նաւ նստելուն վրայ և ուշադրութիւն կ'ընեն որ խստութիւն ի գործ չդրուի անոնց դէմ: Ռուս վնասեալ մարտանաւերու նորոգութիւնը փութով կ'շարունակուի: Նովիք չոր աւազան քաշուած է. Ցէսարէվիչ և Րէդվիզան նոյն վիճակին մէջ են, թէեւ մեքենագէտք կ'ըսեն թէ Րէդվիզանը կարելի պիտի ըլլայ մէկ քանի օրէն ջուրին երեսը հանել: Նաւայարդարք կ'ըսեն թէ Տալնիի նաւահանգիստը մէկ քանի տարի շատ վտանգաւոր նաւահանգիստ մը պիտի ըլլայ, Ենիսէյի ձգած թորփիլներուն պատճառաւ. այս թորփիլներէն մէկ քանին ծովին բացերը գացեր են, լուր կուտան Բօրդ Արթուրէ եկող նաւերը: Նովի Քրայ, որ դադրած էր հրատարակուելէ, հիմա պզտիկ թերթեր կ'հրատարակէ կարճ լուրերու: Գիշեր առեն քաղաքը կատարելապէս մթութեան մէջ կ'մնայ: Միայն փոխարքային բնակարանին մէջ լոյս կը վառի, բայց հիմա ան ալ Խարպին մեկնեցաւ: Զօրավար Բֆլուկ մեծ ջանք կը թափէ երկաթուղւոյ գիծն ամրացնելու: Ռուս իշխանութիւնք շատ լաւ գիտեն որ պատրաստ չեն կռուելու, հետեւաբար հետամուտ կ'ըլլան նոր զօրքեր բերել տալու: Կ'ըսուի թէ մեծաքանակ թնդանօթ կ'ղրկուի Բեդերսպուրկէ: Ռուս սպաները կ'յայտարարեն թէ պատերազմին հրատարակութեան առեն հազիւ 120,000 զինուոր կար Մանչուրիոյ և Վլատիվոստոքի մէջ, որով Ճաբոնցիք աւելի հաւանականութիւն կ'ունենային, եթէ աւնան հրատարակէին պատերազմ: Բօրդ Արթուրի ռուս պաշտօնատարք կ'յայտարարեն թէ Ճաբոնցիք Քօրէա միայն ցամաք ելած են. կ'ըսուի թէ Բէդրօբավլօվսք ցամաք խրեր է Րէդվիզան և Ցէսարէվիչին չզարնուելու համար շարժումներ ըրած միջոցին, բայց մակընթացութեան ժամանակ ջուրին երեսն ելեր է:

******* Երկաթուղւոյ շինութեան աշխատութիւնք մեծ փութով առաջ կ'տարուին Պայքալ լիճին չուրջը: Շինութիւնն ամսուան պիտի վերջանայ: Ռուս թերթերը կ'գրեն թէ ճախակողմի գերման լրագիրք նախամեծարութիւն ցոյց կուտան անգլ. աղբիւրէ եկած լուրերու մասին, որք Ճաբոնացւոց նպաստաւոր են, իսկ Կայսրը կ'ջանայ հաճելի ըլլալ Ռուսիոյ:

******* Կրաժտանին կ'պահանջէ որ հրատարակուին պատերազմին մէջ մեռնող զինուորներու անունները, որպէս զի հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի անոնց համար: Այս հոգեհանգստեան պաշտօնները պիտի կատարուին զինուորներու ծնած վայրերուն մէջ, և տեղային իշխանութիւնք ներկայ պիտի գտնուին այս արարողութեանց:

******* Ռուս նաւային սպայակոյտը կը հերքէ թէ Ալեքսէյեվ ծովակալ վերջնականապէս Խարպին հաստատուած ըլլայ: Ալեքսէյեվ ծովակալ այս պահուս աչքէ կ'անցնէ անդրսիպերիական երկաթուղիով հասնող զինուորները: Երբ զօրավար Քուրոբադքին, որ ցամաքային զօրաց ընդհ. սպարապետ անուանուեցաւ, Ծայր. Արեւելք հասնի, Խարպին պիտի հաստատուի, և ծովակալ Ալեքսէյեվ ալ իր բնակութիւնը պիտի հաստատէ ի Բօրդ Արթուր:

ՊԱՏԵՐԱԶՄՆ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատանն մէջ շատ աննպաստ ազդեցութիւն գործեց Ճաբոնի կողմէ յանկարծ պատերազմի յայտարարութիւն ըլլալը: Անգլ. Կառավարութիւնը դեռ այդ պահուն խորհուրդ կուտար խիզախ ընթացք չբռնելու: Ճաբոնի այս ընթացքը տհաճութիւն յառաջ բերաւ, կ'ըսէ Լոնտոնէ Թանի ուղղուած հեռագիր մը: Լոնտոնի ռուս դեսպանը շատ կ'հետաքրքրուի պատերազմով, որովհետեւ իր երկու որդիներն հոն կը գտնուին. իր մէկ զաւակը Զարեւիչի մէջ էր: Բաց աստի, դեսպանն իր հետ կ'առնի Էտուարտ թագաւորին և իր ընտանիքին կողմէ գրուած մասնաւոր գիրեր, ռուս կայսերական ընտանիքին հասցէին: Այս գիրերը շատ շատ պիտի յանձնուին իրենց պատկանեալ անձնաւորութեանց: Ո՛չ մէկ ժամանակ ա՛յսքան սերտ եղած էին, կ'ըսէ Թանի ուղղուած այս հեռագիրը, ռուսական և անգլիական արքունեաց յարաբերութիւնները: Բովանդակ Եւրոպայի մէջ գիտեն թէ անգլ. Կառավարութեան ընթացքը պիտի մեղմացնէ համրութեան մէջ յառաջ եկած գրգռութիւնը: Անգլ. Կառավարութիւնը խոյս կուտայ բարոյական կամ նիւթական ձեռնտուութիւն մ'ընելէ այն զօրութեան, որուն հետ ի պատեհ ժամու գործադրելի դաշնագիր մը միայն կնքած է: Լոնտոնի մէջ շատ խաղաղ են միտքերը: Անգլիական և ֆրանսական Կառավարութեանց այժմու յարաբերութիւնք ցոյց կուտան թէ կ'ուզեն խաղաղութիւնը պահպանել այս խիստ տագնապալի ժամանակամիջոցին մէջ: Խաղաղութեան վրդովման առեն անհրաժեշտ եղած զինուորական և նաւային սպառազինութիւնները միայն կը կատարեն Անգլիացիք:

ԱՐԵՒԵԼՔ ԵՒ ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ

Սվէյէր ռուս զինուորական «օդկամա»ը կ'հերքէ անոնց կարծիքն որ կ'ըսեն թէ Ռուսիա իր բոլոր զինուորական ոյժին պէտք պիտի ունենայ Ճաբոնի յաղթելու համար: Սվէյէր կ'յայտարարէ թէ Ռուսիոյ զինուորական զօրութեան առ առաւելն մէկ չորրորդ մասը պիտի գործածուի Ծ. Արեւելքի մէջ, մնացեալ երեք—չորրորդը մնալով միշտ Եւրոպական Ռուսաստանի մէջ, Հետեւապէս, Արեւմտեան Տէրութեանց (Գերմանիա, Անգլիա, Աւստրիա) հանդէպ Ռուսիա իր դիրքը տկարացուցած պիտի չըլլայ Ծ. Արեւելքի պատերազմին պատճառաւ.

ԱՆԳԼԻՈՅ ՀՈԳԵՐԸ

Որչափ ալ Անգլիոյ մէջ զօրաւոր է խաղաղասէր կուսակցութիւնն և ազգը միաձայն կ'բաղձայ որ ռուսճաբոն պատերազմը նոր կնճռոտութիւն չպատճառէ, բայց Անգլիա պարտ կ'սեպէ պատրաստ գտնուիլ ամէն պատահականութեան առջեւ: Իր ձեռք առած նաւային միջոցներէն զատ զոր ծանուցինք, ուշադրութիւն դարձուցած է Քանատայի վրայ, որ պատերազմի առեն, շատ մեծ դեր պիտի կատարէ. զի Անգլիացիք Ծ. Արեւելք պիտի դիմեն ամբողջովին բրիտանեան հողի վրայէն, այսինքն՝ Քանատայի ճամբով, որուն Ատլանտեան եզերքէն մինչեւ Խաղաղականի եզերքը, հաստատուած կայ սիպերիական երկաթուղիէն շատ աւելի հաստատուն և շատ աւելի կանոնաւոր ուղիղ երկաթուղի մը: Քանատայի բնիկ զօրաց թիւը 100,000ի բարձրացնելու առաջարկն անմիջապէս վաւերացուեցաւ: Հիմակ 50—60,000ը չանցնիր: Եթէ Անգլիա պատերազմի բռնուի Ռուսիոյ հետ, 30—40,000 զօրք Քանատայի մէջ պիտի պահուի և մինչեւ 60,000 զօրք պիտի կրնայ գործածուիլ պատերազմի դաշտին վրայ:

Խնդիր է թէ Անգլիա թող պիտի տա՞յ իր զինակցին և Ծ. Արեւելքի մէկ հատիկ քաղաքակիրթ բնիկ Պետութեան ջախջախուելուն, եթէ Ռուսերը, յաղթած ըլլալով ճաբոնական բանակին, պայման դնեն որ ճաբոնական նաւատորմի յանձնուի Ռուսիոյ, ինչպէս կ'ըսեն ռուս զինուորական թերթերը թէ ա՛յս է Ռուսիոյ ռազմական յատակագիծը:—Բայց ասոնք հեռաւոր պատահականութիւններ են, որոց վրայ չարժեր այժմէն միտք յոգնեցնել:

ԲՕՐԴ ԱՐԹՈՒՐԻ ՆՈՐ ԴԷՊՔԸ

Հեռագիրներն երեկ շատ չփոթ ծանուցին Բօրդ Արթուրի նոր դէպքը: Բայց հակասական լուրերուն մէջէն դժուար չէ ճշմարտութիւնը կռահել: Թօկօ ծովակալին ընդհանուր յատակագծին մէկ որոշ մասն էր որոյ գործադրումը կ'փորձուէր: Այն էր՝ թխել Բօրդ Արթուրի ներքին նաւահանգստին բերանը (կուլէ), բոլորովին խափանել մարտանաւերու և ուրիշ նաւերու մուտքն ու ելքը, անանկ որ դուրսը մնացածներն այլ եւս չկարենան ներս երթալ, և ներսիններն ալ դուրս չկարենան ելնել, բայց եթէ մեծ դժուարութեամբ և ժամանակ անցնելով, որոյ միջոցին ճաբոնցի ծովակալն իր գործին կրնար նայիլ: Ամերիկացիք այսպիսի ձեռնարկ մ'ըրած էին՝ Մէրիմաք մեծ շոգենաւը դիտմամբ ընկղմելով Սանդիակոյի ներքին նաւահանգստին բերանը, ներսը փակելու համար Սերվերան, զոր կ'յուսային ետեւէն զարնելով փճացնել, բայց Սերվերա կրցաւ դուրս ելնել, և դուրսը փճացաւ: Թօկօ ալ կ'ուզէր ներսի ռուսական մարտանաւերն հոն փակել, յուսալով ներկային մէջ անգործութեան մատնել զանոնք, և յառաջիկային մէջ ետեւի կողմէն՝ ցամաքէն զարնել: Ուստի չորս մեծ շոգենաւ ղրկեց, լի պայթուցիկ նիւթերով, ուղեկցելով նաւապետներուն որ ընկղմեն զանոնք ներքին նաւահանգստին բերանը: Պէտք եղած թուով թորփիլանաւեր ալ ընկերացուց անոնց, թէ՝ պաշտպանելու համար զանոնք և թէ յարձակում գործելու համար, եթէ պատեհ առիթ ներկայանար: Ճաբոնցիք կրցին իրենց շոգենաւերէն երկուքն ընկղմել որոշեալ տեղը: Ռուսերն արթուն էին և սաստիկ թնդանօթաձգութեամբ մը դէմ դրին, և իրենք ալ ընկղմեցին չորս շոգենաւերէն միւս երկուքը, թէպէտ այս կերպով հարուածեալ և ընկղմեալ շոգենաւը կրնար ծովին խորն երթալ, մինչ ճաբոնական յատակագիծն էր անանկ մ'ընկղմել որ նաւագնացութիւնը խափանուէր: Ռուսք կ'ըսեն թէ այս առթիւ կրցան ընկղմել նաեւ ճաբոնական թորփիլանաւերէն երկուքը, ինչ որ հաւանական է, քանի որ կազմ և պատրաստ էին ճաբոնական նոր ձեռնարկի մը դէմ: Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ այս առթիւ փառքով ծածկուեցաւ Րէդվիզան ռուս Ա. կարգի զրահաւորը: Ինչպէս կը յիշուի, ասիկա ծանրապէս վնասուած մարտանաւերէն մէկն է որոց նորոգումը լմնցած չէ տակաւին, բայց որովհետեւ իր թնդանօթները չէին վնասուած, անոնցմով կրցած է կրակ ընել, մօտ գտնուելով նաւահանգստին բերնին, և ընկղմած է ճաբոնական յիշեալ նաւերը: Բայց ճաբոնական զրահաւորներու կամ յածանաւերու ընկղմելուն զրոյցը թիւրիմացութիւն պիտի ըլլայ: Ամէնէն վաւերական պատմութեան նայելով, ընկղմածները շոգենաւերն են, և այս ալ Թօկօ ծովակալին յատակագծին մէկ մասն էր: Մանրամասնութիւնն անշուշտ պիտի իմանանք երկու—երեք օրէն: Մարդու կորուստը շատ մեծ ըլլալու չէ. զի ընկղմելու սահմանուած այսպիսի նաւերու մէջ շատ մարդ չեն դներ արդէն:

ԲԱՐՏԷՍԻ ՍԱԿԱՒՈՒԹԻՒՆ կայ ռուս բանակին մէջ, որովհետեւ Քօրէայի և նոյն իսկ Մանչուրիոյ մանրամասն ճշգրիտ քարտէսներ դեռ չեն պատրաստուած և հրատարակուած: Ծ. Արեւելք գացող ռուս սպայք (կ'ըսէ Վիէննայի հեռագիր մը) լաւ քարտէսներ փնտռեցին, բայց պէտք եղած թուով չգտան: Գրավաճառանոցներուն մէջ ինչ որ կար՝ ծախուեցաւ լմնցաւ: Նոյն իսկ պատերազմական պաշտօնարանն իր ուզածին պէս քարտէսներ չգտաւ որ հայթայթէր բարձրաստիճան սպաներուն: (Պոլսոյ մէջ կ'ծախուին անգլիական, գերմանական և ֆրանսական գունաւոր լաւ քարտէսներ պատերազմի վայրերուն, 4էն 8 ղրշ.ի հատը:)

ՌՈՒՍԵՐՆ ԵՐԲ ԳՈՐԾԻ ՊԻՏԻ ՍԿՍԻՆ.—Մատրիտի ռուս դեսպանն ըսաւ Փետր. 19ին թէ զինուորական մեծ գործողութիւնք պիտի սկսին երկու շաբաթէն: Բարիզէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսիա հիմա Մանչուրիոյ մէջ ունի հարիւր հազար զօրք, և վեց շաբաթէն երկու հարիւր հազար զօրաց բանակ մը պիտի կըրնայ ճակատել:

ՆԱՒԱՑԻՆ ԳՐԱՒՄԱՆՑ ԱՏԵԱՆԸ զոր Ճաբոնցիք հաստատեցին ի Սազէպօ՝ գործի սկսաւ արդէն: Ռուսական ութ գրաւեալ շոգենաւերուն դատը կ'նայի: Գրաւեալ Հէքլա նորվեկեան նաւն ևս հոն տարուեցաւ:

ՆԱՒԱՊԵՏ ԽԱՄԱՄՈՏՕ, որ ի Չէմուլպօ կռուեցաւ Ռուսերուն դէմ, Փետր. 19ին պատիւ ունեցաւ Միքատոյին ներկայանալու, որուն մատոյց Վարեակի և Քօրիէցի մեծ կայմին դրօշները: Թօքիոյի քաղաքապետը նոյն գիշերն հացկերոյթ տուաւ «Կայսերական Պանդոկ»ին մէջ ի պատիւ Նէյշէնի և Թալպօթի անգլ., իտալացի և ճաբոնցի սպայից: Շատ մը երեւելի Ճաբոնցիներ ներկայ էին, և խանդավառ խօսքեր եղան:

Ի ՃԱԲՈՆ մնացող օտարազգիք կարեւոր գումարներ նուիրեցին ճաբոնական Կարմիր Խաչի Ընկերութեան: Անոնց առատաձեռնութիւնն ու ցուցուցած համակրանքը շատ լաւ տպաւորութիւն ըրին Ճաբոնցիներուն վրայ, որք օտարազգիներուն հետ երբեք հիմակուան չափ աղէկ եղած չէին:

ՄԻՔԱՏՈՅԻՆ օրինակին հետեւելով, որ իր անձնական ու պալատական ոսկի և արծաթ բոլոր զարդեղէնները Ճաբոնի Դրամատունն յանձնած է յետաչխատութիւն պատերազմական ծախուց. Ճաբոնի բոլոր ազնուականք և երեւելիք ալ իրենց զարդական առարկաները նոյն Դրամատունը կ'ղրկեն:

ԿՈՎԿԱՍԻ և Թուրքաստանի բանակներն անմիջապէս շարժման մէջ կ'դրուին, և Քիէվի զինուորական շրջանակին նախորդ ընդհանուր հրամատար Տրակոմիրով զօրավար Թաշքէնտ կ'ղրկուի Միջին Ասիոյ բանակին վերին հրամատարութիւնն ստանձնելու: Կ'կարծուի թէ այս շարժման նպատակն է ցոյց տալ Անգլիոյ թէ Ռուսիա ի հարկին կարող է Հնդկաստանի կողմն ալ գործել:

ԸՆԴՄՈՒԽՈՒԱԾ ՆԱՒԵՐԸ,—անոնք որ ծովուն տակ ընկղմելով կ'մօտենան թըշնամիին և տակէն կ'զարնեն զայն թորփիլով,—այն զէնքն են որոյ վրայ ամէնէն աւելի յոյս կ'դնեն Ֆրանսացիք՝ օր մը Անգլիոյ նաւատորմին դէմ ճակատելու համար: Ռուսերն ալ, իրենց զինակցին օրինակին հետեւելով, միտքերնին դրած են այն զէնքէն պատրաստել մեծաքանակ, ճաբոնական նաւատորմը փճացնելու համար: Ցարը, տեսնելով որ ռուս ազգը կարեւոր գումարներ նուիրած է այս նպատակաւ, Միխայիլ Ալեքսանտրովիչ գահաժառանգ իշխանին նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կարգեց, ընդծովեայ նաւեր շինել տալու համար ըստ կարի շուտով: Այս նաւեր միւսներուն չեն նմանիր, Սուէզի ջրանցքէն անցնելու չեն կարօտիր, և ածուխ չեն ուզեր, այլ կտոր կտոր շինուած ըլլալով, երկաթուղիով կրնան փոխադրուիլ Ծ. Արեւելք:

ԲՆԻԿ ՎԱԶԿԱՏՈՒՆ ՑԵՂԵՐԷՆ ի Կովկաս և ուրիշ լեռնականներէ երկու հեծելագունդ կ'կազմուի ռուս սպայից հրամանին տակ ծառայելու համար Ճաբոնցիներուն դէմ: Այս ցեղերուն մարդիկն իրենք խնդրամատոյց եղեր են: Ասկէ առաջ Ալեքսէյեվ փոխարքան չէ ուզեր, վախնալով որ բանակին կարգապահութիւնը կ'խանգարեն, բայց յետոյ որոշուեր է ընդունիլ և կազմակերպել պէտք եղած կերպով:

ԵՄՏԱԿԱՆ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐՆ է Մ. Քօքովցէվ, որ երբեմն Մ. Վիդդէի գործակիցն եղած ըլլալով, իր անուանում գոհունակութիւն պատճառեր է:

ՀԵՌԱԳՐԱՑ ԳՐԱՔՆՆՈՒԹԵԱՆ մասին Բեդերսպուրկէն հեռագրուեցաւ անցեալ օր թէ ջնջուեր է: Ջնջուածն է՝ Ռուսիաէն արտասահման ղրկուած հեռագիրներուն քննութիւնը: Բայց որովհետեւ երկիրը պատերազմական վիճակի մէջ է, և իր զինուորական գաղտնիքները չուզեր դուրս հանել, ուստի պատերազմի դաշտէն եկող հեռագիրները դարձեալ ենթակայ պիտի ըլլան ռուսական գրաքննութեան, ըստ սովորութեան, և նմանապէս արտասահմանէն Ռուսիա եկող հեռագիրներն ըստ առաջնոյն ենթարկեալ պիտի մնան հեռագրատուններուն յարակից եղող քննիչ մարմնին:

ՍԱԿԱՐԱՆԻ ՏԱԳՆԱՊՆԵՐԸ.— Անցեալ Շրջ. օրուան Բարիզի Սակարանին տագնապն անօրինակ էր: Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ պատերազմի ծագելէն ի վեր անանկ տագնապ, խուճապ և անկում չէր տեսնուած: Զօր. Պուլանժէի առեն երբ Շնէպըլէի դէպքը ծագեցաւ Գերմանիոյ հետ, այնքան անկում չեղաւ: Որոշ լուր մը եկած չէր Բարիզ, բայց երկիւղալի լուրերու ահագին չփոթութիւն մը կար, զոր շահադէտները կրցածնուն չափ շահագործեցին: Ի մէջ այլոց կ'պատմուէր թէ Ռուսիա իր դեսպանն ետ կանչեր է Լոնտոնէ, և Սպանիա պատերազմի պատրաստութիւն կ'տեսնէ:—Մատրիտի և Պարսելոնայի մէջ ալ ո՛չ ոք այսքան մեծ անկում կրնար յիշել: Սպանիական ամէն տեսակ թուղթեր ինկան: Իբր թէ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ զինակցութիւն մը կնքուեր է Անգլիոյ և Ճաբոնի դէմ: Իբր թէ Անգլիա պատեհութենէն օգտուելով պիտի գրաւէ եղեր Միջերկրական ծովուն մէջ սպանիական Պալէարեան կղզիները: Պատերազմական նախարարը փութաց յայտարարել Խորհրդարանին թէ Սպանիա այնքան միայն զինուորական միջոցներ ի գործ կ'դնէ որքան սովորաբար կ'ընեն կառավարութիւնները պատերազմի առեն իրենց չէզոքութիւնն ի հարկին յարգել տալու համար: Այս նպատակաւ, պիտի ամրացուին և պաշտպանութեան վիճակի մէջ դրուին Պալէարեան և Քանարեան կղզիք, ծովեզերեայ Կալիսիա, Սեւդա, Մէլիլա, Ալճեզիրաս և Թարիֆա, Ճիպրալթարի նեղուցին սպանիական կէտերը:

******* Ֆրանսական և Օսմ. արժէթուղթերը պաշտպանելու համար կարեւոր միջոցներ ի գործ դրուեցան Բարիզի Սակարանին մէջ: Ջեռնհաս մարմինք վաւերացուցին Օսմ. արժէթղթոց համար որոշեալ գնումները, թէ՛ աժնութենէն օգտուելով, և թէ ծառայութիւն մ'ընելով Սակարանին, որով ծանր անանկութիւններու առաջքն առնուեցաւ: Մ. Ռուվիէ ալ արտօնեց որ պետական խնայողական հաստատութեանց համար ըլլալիք գնումներն այս առթիւ ըլլան, որով խուճապը դադրեցաւ:

ՏՐԴ. ՃԷՅՄՍԸՆ վերջապէս իր նպատակին հասաւ: Բարեյուսոյ Վարչապետն եղաւ: Աս ա՛յն մարդն է որ զառաջինն Թրանսվալ արշաւող անգլ. կամաւոր խումբ մը գլուխն եղաւ, և չարաչար յաղթուեցաւ Պօէրներէն ի Քրիւկէրստորբ, բայց իր պարտութեամբն իսկ յաջողեցաւ անխուսափելի դարձնելու անգլօպօէր պատերազմը, որով հաստատուեցաւ Անգլիոյ գերիշխանութիւնը բովանդակ Հարաւային Ափրիկէի վրայ: Անգլ. դատարանը զինք 18 ամիս բանտարկութեան դատապարտեց, իր ապօրէն ձեռնարկութեան համար, և իր պատիժը լրացնելէն ետքը, նորէն պարապեցաւ քաղաքական գործի Բարեյուսոյ մէջ, մինչեւ որ պաշտօնական պետն եղաւ անգլիասէր կուսակցութեան ընդդէմ հոլանտասէր կուսակցութեան: Բարեյուսոյ Խորհրդարանին մէջ իր նախարարական կուսակցութիւն միւս կուսակցութեան վրայ հինգ քուէի առաւելութիւն մ'ունի առ այժմ. զի նոր ընտրութեանց մէջ, քաղաքներն ի նպաստ Անգլիացիներուն և գիւղերն ի նպաստ Պօէրներուն քուէ տուին: Տրդ. Ճէյմսըն 25 տարի առաջ Բարեյուսոյ գացած էր, իբրեւ բժիշկ, 26 տարեկան: Նախ բժիշկն և յետոյ բարեկամն եղաւ Սեսիլ Ռոտսի, և միասին խորհեցան և յառաջ բերին Բարեյուսոյ արդի քաղաքական կերպարանափոխութիւնը:

ՅՈՒՆԱՑ ԳԱՂԹՈՒՄԸ.— Հելլէն կառավարութիւնն այս պահուս կ'զբաղի խնդրով մը, որ ծանր վտանգ կ'սպառնայ Յունաստանի ժողովրդեան համար: Կառավարութիւնը կ'խորհի միջոցներ ձեռք առնել, որպէս զի արգիլուի յոյն ժողովուրդին գաղթումը դէպ ի Մ. Նահանգները: Ժամանակ մը յոյն ժողովուրդը սկսած էր գաղթել նաեւ Թրանսվալ, բայց երբ անգլ. կառավարութիւնը պահանջեց որ ամէն գաղթական պէտք է 20 անգլ. ոսկի ունենայ երկիր մտնելու համար, դէպ ի Թրանսվալ գաղթականութեան շարժումը դադրեցաւ: Յոյն մամուլը խորին ցաւ կ'յայտնէ որ գաղթականք թշուառութեան մէջ կ'մնան օտար երկիրներու մէջ, և երկիրը կ'զրկուի թարմ ուժերէ, հողագործական և առեւտրական ճիւղերու մէջ: Գաղթականութեանց առաջքն առնելու համար հելլէն կառավարութիւնը բարենորոգումներ ներմուծեց հողագործական աշխատութեանց մէջ, որպէս զի ժողովուրդը պարապի հողը մշակելով, և այսպէս իր երկրին մէջ գտնէ դիւրաւ ապրուստի միջոցները: Լէվանթ Հէրըլտ ևս երկարօրէն խօսելով հելլէն ժողովուրդին այս գաղթային վտանգին վըրայ, կ'ըսէ թէ հարկ է նոր օրէնքներ հաստատել որ օտար երկիր գաղթելն ո՛չ թէ շահաւոր կ'ըլլայ, այլ վնասակար և շատ կ'պատճառէ գաղթականին: Նաեւ հարկ է որ քաղաքներու մէջ յատուկ տախտակներու վրայ գրուին օտար երկիրներու մէջ թշուառ ու չքաւոր մեռնողներու ու տառապեալներու անունները: Լէվանթ Հէրըլտ կ'ըսէ թէ պէտք է իբր երկրատեաց արձանագրել նաեւ գաղթողներու անունները: Կառավարութիւնը պահանջելու է նաեւ, որ, գաղթականք ապացուցանեն թէ ունին արդէն ապրուստի միջոց. հակառակ պարագային պէտք չէ անցագիր տալ անոնց:

ԲԱՂՑԿԵՂԻ ԴԱՐՄԱՆԸ.— Բարիզցի Տքդ. Տուայէն, աշխատութիւն մը ներկայացուց գիտական ակադեմիային, որուն մէջ ըսուած է թէ կարելի է քաղցկեղը բուժել micrococsus neoformanst հանուած հակաթոյնի մը ներարկմամբ: Ներարկումը կարելի է մարմնոյն ո՛ և է մէկ մասին վրայ կատարել: Տքդ. Տուայէն կ'ըսէ թէ իր այս դրութեամբ 21 հոգի բուժած է և 47 հոգի ալ բուժուելու վըրայ են:

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 25.— Ծովակալ Ալեքսէյէվէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ.—«Թշնամին նոր փորձ մ'ըրաւ թորփիլանաւերով Րէդվիզանի մարտանաւին վըրայ յարձակելու և պայթուցիկ նիւթերով լեցուն խոշոր շոգենաւեր ընկղմելու նեղուցին անցքին մէջ. Րէդվիզան բուռն կրակ մ'սկսաւ բերդերու հրետանիներուն օժանդակութեամբ, և ճաբոնական երկու շոգենաւեր խորտակեց, որոցմէ մին խրեցաւ փարոսին մօտ, խարակներուն վրայ և միւսն ընկղմեցաւ Զոլոթոյ լերան մօտ: Թշնամին դէմ ուղղուած կրակը շարունակուեցաւ մինչեւ արշալոյս, և այն առեն տեսնուեցաւ որ ճաբոնական 4 շոգենաւ խորտակուած են և 8 թորփիլանաւ ծովուն բացերը կ'փախչին: Ճաբոնական նաւերու նաւազներուն մէկ մասը խղդուած է և մէկ մասն ալ թերեւս ընդունուած է թշնամի թորփիլանաւերուն մէջ: Արտաքին նաւահանգստին մէջ ճաբոնական նաւ մը դեռ կ'այրի և ծովուն երեսը թորփիլներ կ'սահին:» Ծովակալ Ալեքսէյէվ Ճաբոնցիներու ծրագրին կատարեալ անյաջողութիւնը կ'վերագրէ Րէդվիզանի փայլուն դիմադրութեան և ուրիշ կրակին:

ՖՈՒՐՆԻԷ

ԲԱՐԻԶ, Փետր. 25.—Բեդերսպուրկէն կ'հեռագրուի թէ Նովօյէի առած լուրերուն նայելով, ճաբոնական 23 մարտանաւեր Բօրթ Արթուր դարձեր են: Ռըմբակոծութիւնը վերսկսեր է և ճակատամարտը կ'շարունակուի:

—Ճաբոնական անյաջողութեան լուրերուն վրայ, ռուսական արժեթուղթերուն գինները վրայ դրին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պալատի աստիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդոյ քաղաքային ճիւղին անդամ Հիւսէյին Նազըմ պէյի: Սալիսէի աստիճան՝ Այտընի Նախագահ Ատեանի անդամ Մորտոխայ Լէվի էֆ.ի:

—Ականակուռ Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Խիւտավէնտիկեարի կուսակալ Րէշիտ պէյի:

Ականակուռ Մէճիտիյէ Թալըբճայի կառավարիչ և հրամատար Ֆէրիդ Միւլքիյէ փաշայի:

Բ. Օսմանիյէ արտաքին գործոց Թղթակցութեան դիւանի Ա. Միւմէյյիզ Ռուբէն էֆ. Պարազլի:

—Լիագամի ոսկի չքանշան Համիտ—Ապատի կառավարիչ Հիւսնի էֆ.ի:

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Թուրքերէն թերթերը կ'ծանուցանեն թէ Ջումայի Պալայի և Նէվրէքօբի գիւղերէն Պուլկարիա փախչող և աւազակներուն յարող Պուլկարներէն 13 հոգի ևս չաթթուս զղջմամբ վերադառնալով, կայսերական գթութեան ապաւիներ և իրենց գիւղերուն մէջ վերահաստատուեր են:

—Վոտինայի Մէսմէր գիւղէն Ավձը անունով աւազակը վերջերս իր ընթացքին վրայ զղջալով, տեղական իշխանութեանց անձնատուր եղեր է իր զէնքերով:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Անգլ. դեսպան Սըր Նիքօլաս Օ'Քօնօր երէկ Բ. Դրան երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին և Արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Երէկ ծանուցինք թէ Կայսերական Կառավարութեան և Ճէնովայի Անսալտօ նաւարանին միջեւ պայմանագիր մը կնքուած էր 7 թորփիլահալածներու շինութեան համար: Ի դիմաց Կայս. Կառավարութեան, նոյն պայմանագիրն ստորագրած է զինուորական սպառազինութեանց նախարար Րայիֆ փաշա:

—Ֆիլատելֆիայէ Բարիզի թերթերուն քաշուած Փետր. 22 թուով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Քրամբ նաւարանն հրաման ստացեր է փութացնելու Մէճիտիյէ յածանաւին շինութիւնը, որուն վրայ Օսմ. յաղթապանծ դրօշը պիտի ծածանի Մարտէն առաջ:

ՌԷԺԻԻ ՀԱՍՈՅԹԸ.—Ծխախոտ Ռէժիի Ցնվ. ամսուան հասոյթը 179,000 ոսկի եղած է, մինչ անցեալ տարի 178,000 ոսկի էր: Ներկայ ելմտական տարւոյ 11 ամսուան ընդհ. հասոյթը (Մարտ 1էն մինչեւ Ցնվ. 31) եղած է 2,161,000 ոսկի, մինչ անցեալ տարի նոյն ժամանակամիջոցին հասոյթն եղած էր 2,046,000 ոսկի:

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՑ ոստիկանութեան Քօմիսէրը դատաստանի ենթարկուեցաւ, կեղծ տեղեկագիր պատրաստած ըլլալուն համար:

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Կայսերական Պէրքի Էֆշան թորփիլահալածը, Սելանիկի ծովեզերքներուն մօտ պտոյտ մը կատարելէ վերջ, Գավալա ժամաներ է:

—Սելանիկի ոստիկանական վերակազմութեան պաշտօնեայ հազարապետ Պօրօ պէյ, Սելանիկի նահանգին ծովեզերքներու հսկողութեան նկատմամբ ինչ ինչ քննութիւններ կատարելու ձեռնարկած է, Աժտէր թորփիլահալածով:

ԳՈՒՐԲԱՆ ՊԱՅՐԱՄԻ Տօնին ի պատիւ կեդր. բանտէն ազատ պիտի արձակուին այսօր 81 հոգի (79ն այր և 2ը կին) որք իրենց պատժոյն երկու երրորդ մասն արդէն քաշած են: Սոյն բարձր հրամանը պիտի գործադրուի նաեւ գաւառներու մէջ:

ՍԵՐԲ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Եպարքոսական Թարգմանի օգնական Պիւրհանէտտին պէյ, երէկ սերպիական դեսպանատունն երթալով, Մ. Սիմիչի որպիսութիւնն հարցուց ի դիմաց Բարձր. Մեծ—Եպարքոսին:

ԹԱԹԱՎԼԱՅԻ Բարեգործական Ընկերութեան ի նպաստ, ռուս դեսպան Մ. Զինովիէֆի հովանաւորութեամբ ներքեւ պարահանդէս մը տրուած էր անցեալները: Յոյն թերթերը գոհունակութեամբ կ'ծանուցանեն թէ Վեհ. Կայսրը բարեհաճեր է 25 ոսկի նուիրել նոյն Ընկերութեան:

ՊԷՐՈՒԹ—ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ և Դամասկոս—Միւզէյրիպի գիծերուն վերջնական ընդունելութիւնը կատարելու համար, Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը Բ. Դռնէն արտօնութիւն խնդրած է մասնագիտական յանձնաժողով մը ղրկել: Սոյն յանձնաժողովին նախագահն է երկաթուղիներու Տնօրէն Խայրի պէյ, և անդամներն են գեր—Տնօրէն Մարկոսեան էֆ. և ճարտարագէտ Ֆէրիտ պէյ:

ՊՐՈՒՍԱՅԷ կ'գրեն թէ կուսակալ Ըէշիտ Միւմթազ պէյ իր բոլոր ուշադրութիւնը նուիրած է նահանգին բարեկարգութիւնն ապահովելու: Ն. Վսեմութիւնը, անցեալ գիշեր, կուսակալի օգնական Էմին Ըէուֆ պէյի ընկերակցութեամբ, քաղաքին բոլոր փողոցները, թաղերն և ոստիկանական պահականոցներն այցելելով, մինչև առաւօտ անձամբ քննութիւններ կատարեր է:

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՆ.—Քաղաքապետութիւնը հրահանգ տուաւ առ որ անկ է, Մեծ Շուկայի մէջ ո և է նորոգութիւն չթոյլատրել մինչև որ իր խափանուիլը նորոգել ուզող կալուածատէրը չհաստատէ թէ Մեծ Շուկայի վերաշինութենէն ո և է պարտք չունի:

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ՈՂՈՂՈՒՄԸ.—Ինչպէս երէկ հեռագիրը ծանոյց, Թարհունա լեռներէն իջնող հեղեղներն ողողեր են Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ շրջականները: Բազմաթիւ զոհեր և նիւթական մեծամեծ վնասներ կան: Տրիպոլսէ Փետր. 11/24 թուով մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նաւահանգստին մէջ յանկարծ անձրևախառն բուռն փոթորիկ մը պատահելով, սպունգ որսալու յատուկ առագաստանաւ մը և քանի մը նաւակներ ցամաք ինալով խորտակուեր են: Հովին ուժգնութենէն շատ մը արմաւենիներ արմատախիլ եղած են: Շատ մը ձորեր, նմանը չտեսնուած եղանակաւ մը սաստիկ յորդելով, հեղեղներ կազմեր և սկսեր են քաղաք խուժել: Տեղական իշխանութիւնք անմիջապէս պարպել տուեր են բնակարաններն այն թաղերուն, որք հեղեղին ճամբուն վրայ կ'գտնուէին: Օսմ. զինուորները ջրանցքներ բացեր են, հեղեղները դէպ ի ծով հոսեցնելու համար: Քանի մը հին տուներ փլեր են քաղաքին մէջ: Միւս կողմէ, տեղացող հեղեղանման անձրևները մեծ օգուտ պիտի ունենան թէ' երկրագործութեան և թէ դուարաբուծութեան:

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.— Իտալական դեսպան Մարքի տի Մալասպինա և դեսպանուհին նախընթաց իրիկուն հացկերոյթ մը տուին որուն ներկայ եղան անգլիական դեսպան Սըր Ն. Օ'Քոնոր և ամերիկեան գործակատարն և դեսպանատան պաշտօնատարներէն ոմանք:

ՀԱՅՏԱՐ—ՓԱՇԱՅԻ բժշկական վարժարանի հիւանդանոցը (թէքքէ) հիւանդներու փոխադրութիւնը դիւրացնելու համար, Սկիւտարէ մինչև Հայտար—Փաշա երկարող ճամբաները պիտի նորոգուին:

ՄԷՍԱՃԷՐԻԻ Օրէնօք շոգենաւով երէկ մայրաքաղաքս հասան 54 զբօսաշրջիկներ, որոց 49ն ամերիկացի և 5ն անգլիացի են:

ԱՆՉԱՓԱՀԱՍ ՈՃՐԱԳՈՐԾ ՄԸ.—Անցեալ Շբ. օր Իզմիրի Վերաքննիչ Ատենի Պատժական ճիւղին առջև, Ահմէտ պին Սալիտ անուն 11 տարեկան ոճրագործ մը դատուեր է, որ ամբաստանուած էր թէ կանխամտածութեամբ սպանութիւն մը գործած էր: Թէև դատավարութեամբ հաստատուեր է որ տղեկն իրօք մարդասպան մ'է, սակայն անչափահաս ըլլալուն պատճառաւ իր ծնողաց յանձնուեր է:

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ.— Էյրի—Գաբուի բնակիչներէն Նիրկարար Քոստիի կինը, Քիրիաքիյա, երէկ տանը ջրհորէն ջուր քաշելու պահուն, սրկածով մէջն իյնալ և խղդուեցաւ:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ Տնօրէն Կոմս տ'Անոու և քննիչ Ֆիլիբ Ասլան էֆ. որք Սելանիկ գացած էին, երէկ Պոլիս վերադարձան:

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏ Ըռւֆան փաշա իր վերջին հիւանդութենէն ապաքինած ըլլալով, երէկ Կայս. Պալատ գնաց երախտագիտութիւն յայտնելու, իր հիւանդութեան միջոցին ցոյց տրուած Կայս. հոգածութեան համար:

ԱՐՋԱՌԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ.— Օսմ. երկիրներու մէջ արջառներուն և դուարներուն տեսակն ազնուացնելու և թիւը բազմապատկելու համար, Կայս. Կառավարութիւնը զանազան միջոցներ պիտի անօրինէ: Ջեռնեսա պեյտօնարանը Բ. Դռնէն հրաման ստացաւ այս մասին կանոնագրութիւն մը պատրաստելու, որ Պետական Խորհրդոյ պիտի մատուցուի:

ՔԻՈՍԻ Վօյլիաքօս գիւղին և Կեսարիոյ Թալաս գիւղին յունական եկեղեցիներուն նորոգութիւնն ու ընդարձակումն արտօնուեցան Կայս. Իրատէով:

ՍԵԼԱՆԻԿԻ կուսակալութիւնը Պայրամի տօնին առթիւ հրաշէն պարպելը խստիւ արգիլեր է:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Փետր. 3էն մինչև 7, Պրուսայի, Կէմլէյիկի և Բազարքէօյի մէջ երկրաշարժի քանի մը թեթև ցնցումներ զգացուած են:

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ.— Սելանիկի Ասըր լրագիրը կ'ծանուցանէ թէ բոլոր արմտիքներուն գիները վերջերս բարձրացած են: Այժմ ներքին գաւառներէն շատ քիչ արմտիք կ'հասնի Սելանիկ, գործի եղանակին անցած ըլլալուն համար:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Եւրոպական հրապարակներուն վրայ, արմտիքի գիները բարձրացած ըլլալով, Պոլսոյ հրապարակին վրայ ալ սկսած են աշխուժութիւն ընել: Երէկ Անատոլուէ 7 վակոն և Ռումէլիէ 1 վակոն ժամանեցին: Անատոլուի ճերմակ ցորեններուն օխան 42 փր.ի կ'ծախուի: Ալիւրի գիներն ալ բարձրանալու վրայ են: Երէկ Օտեսայէ 1900 պարկ հասան:

ՍԻՐՔԷՃԻԻ ծանօթ ոճրին հեղինակներուն դատավարութիւնը, որ երէկ պիտի շարունակուէր, Փետր. 25ին յետաձգուեցաւ, նոր վկաներու ներկայութեան պէտք տեսնուելուն պատճառաւ:

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Եղեռնադատ Ատեանն երէկ 15 տարի տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց հելլէնհպատակ Բալլի անուն չարագործը, որ անցեալ Հոկտ. 27ի գիշերը, Մեծ Կղզի, Եանիի գինետան մէջ զարկած սպաննած էր Սթէլիօ անուն անձն որ մերժած էր խմել անոր հրամցուցած գաւաթ մը գինին: Նոյնպէս, 15 տարի տաժանակիր աշխատութեան՝ Իսմայիլ անուն ոճրագործը և երեքական տարի՝ իր մեղսակիցները՝ ձիավար Մուսթաֆան և սրճարար Ֆիլիբը, որք Հոկտ. 8ին, Այազմա—Քափուի մէջ սպաննած էին Վասիլ անուն յոյն մը:

Քրոնիկ Հայ. Եկեղեցւոյ

Խառն ժողովն՝ ինչպէս ըսինք՝ երէկ գումարեցաւ Նկատառութեամբ Նախարարական պաշտօնագրին, որ կ'ճշտէր ու կ'ծանուցանէր Երուսաղէմ զրկուելիք հաշուեքննիչ պատուիրակի պայմաններն ու հանգամանքները:

Ցետ երկար խորհրդակցութեան, այս մասին վերջնական հաւանութիւնն ու որոշումն ուրիշ նիստի մը թողուեցաւ, բացակայ անդամներուն ալ կարծիքն իմանալու համար:

Պատուիրակի առաքման նկատմամբ վերջնական որոշումը տրուի թէ ոչ, կամ ինչ ձևի տակ ալ տրուի, տարակոյս չկայ թէ Միաբանութեան մէջ համերաշխութիւն գոյացնելու համար անհրաժեշտ դատուած միջոցները պիտի տնօրինուին:

Մտադրուած է որ Երուսաղէմի Կառավարչութեան Մուհասէպէճի էֆէնտին ալ գործակցի Պոլսէն զրկուելիք հաշուեքննիչներուն:

Հաշուեքննիչներու առաքման համար արտօնութիւն շնորհուած ըլլալն արդէն հեռագրուած է Ամեն. Տ. Ցարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր:

—Հիւանդանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնն որոշեր է իր հոգողութեան տակ ծախել Ազգ. Հիւանդանոցի արհեստանոցին արտադրութիւնները:

—Իզմիրի Ազգ. Հիւանդանոցին և Աղքատախնամ մարմնոյն ի նպաստ տրուած երեկոյթն 130 ոսկի հասոյթ արտադրեր է:

—Բաղէշի Ախլաթ գաւառակի Ողակ գիւղացիներէն 8 բանտարկեալներ Ցնվր. 21ին ազատ արձակուեր և բարեմաղթութիւններ ըրեր են Վեհ. Կայսեր արևշատութեան համար:

— Այնթապէ գրուած է Պատրիարքարան թէ Նիզիբցիները դաւանափոխ ըլլալէ ետ կեցեր են: Ուրֆայի առաջնորդ Տ. Անանիա Վ. Հազարապետեան 15 օր առաջ հոն գացեր և ժողովուրդը միխիթարեր է հոգևորապէս: Այնթապի նորընծայ քահանաներն հասեր են հոն: Միւս կողմէ խնդրուեր է որ Հալէպի և Այնթապի նոր ընտիր առաջնորդին կայս. Պէրաթն առնուելով զրկուի:

—Աղթամարայ վանքին միաբաններէն Տ. Եղնիկ, Տ. Երեմիա և Տ. Դանիէլ Վրդ.ներն Աղթամարայ վանքէն հեռանալով Վան գացեր են: Վանի Գաւառ. Վարչութիւնը գրած է Պատրիարքարան թէ այդ վարդապետները Վարագի և Կարմրուորի վանքերուն մէջ զետեղեր է առժամաբար՝ իբրև հիւր. միւս կողմէ խնդրեր է որ այս վարդապետներն Աղթամար վերադարձնելու համար տնօրինութիւն մ'ընէ Պատրիարքարանը:

—Սղերդի Տ. Եղիշէ քհնյ.ին դէմ գանգատագիր եկած էր Պատրիարքարան: Տեղւոյն Բաղաք. Ժողովը լսելով, գիր մը գրած է Պատրիարքարան որով կ'յայտնէ թէ այդ գանգատագիրը շինծու է:

—Վաղամեռիկ Սիսակ Ս. Նարլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Ազգ. Հիւանդանոցին նուիրած են՝ Տէր և Տիկին Սարգիս Նարլեան 540 ղրշ., Տիկին Թէնսուֆ Նարլեան, Տէր և Տիկին Մանուկ Նարլեան 216ական, Տէր և Տիկին Գէորգ Համալեան, Տէր և Տիկին Կարապետ Գույումճեան, Գ. Կ. Մ. Գալէնտէրեան եղբարք 108ական, Միքայէլ էֆ. Բարունակեան 60:

Բօյօլեան, Վարժապետեան, Փափազեան, Մարգպանեան և Պըլըքեան ընտանիքները խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնեն ամէն անոնց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԱՒԵՏԻՍ ԷՖ. ԲՕԼՕԼԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան ու թաղման, և ցաւակցութիւն յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

Նարլեան ընտանիքը խորին շնորհակալութիւն կ'յայտնէ այն ամէն ազգականաց և բարեկամաց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՍԻՍԱԿ (ԹՈՐՈՍ) ԷՖ. Ս. ՆԱՐԼԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան և ցաւակցութիւն յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

Այրի Տիկին Մաքրուհի Շալճեան, Տէր և Տիկին Մկրտիչ Շալճեան, Տէր և Տիկին Ցովհաննէս Շալճեան, Օրիորդ Վերժին Շալճեան, Այրի Տիկին Նէվրիկ Մ. Գույումճեան, Տէր և Տիկին Ստեփան Ֆէրաճէճեան, ինչպէս նաև Մէրճանեան, Ալալըմճեան և Ահէժեան ընտանիքներն իրենց խորին շնորհակալութիւնը կ'յայտնեն ամէն անոնց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. ՇԱԼՃԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, և ցաւակցութիւն յայտնեցին այս տխուր առթիւ:

ԿԵԱՆՔՆ ԱՌԱՆՑ ՀԱՒԱՏՔԻ
Գրեց ՆԵՐՍԷՍ Վ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆՑ
Գին 5 ղրշ.

ՏՈՔԴ. Ա. ԳԱՐԱԳԱՇ
Բարիզէն վերադարձած, իր բնակութիւնն հաստատած է Բերա, Աղա—Ճամի Առապաճը փողոց թիւ 4: Հիւանդ կ'ընդունի Երկուշաբթի, Չորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը, կէս օրէն վերջ, մինչև ժամը 10 (Ը. Թ.): 10—5

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 25.—(Պաշտօնական).—Սպայակոյտի պետ Զօր. Բֆլուկ Բորդ Արթուրէ այսօրուան թուով կ'հեռագրէ. «Առտուան ժամ մէկէն մինչև երեք, Ճաբոնցիք նորէն փորձեցին յարձակիլ Բորդ Արթուրի վրայ, բայց բովանդակ գծին վրայ ետ մղուեցան:»

ԲԱՐԻԶ, 25.—Բեդերսպուրկէ Հավասի հեռագիր մը կ'ըսէ. «Մոսկ. աղբիւրէ բացորոշապէս կ'հերքուին ռուսական նոր փոխառութեան մը զրոյցները: Մօտաւոր փոխառութեան մը խնդիր չկայ, քանի որ գանձուն հասոյթներն այժմ կ'բաւեն պատերազմի ծախքերուն, որքան ալ մեծ ըլլան անոնք:»

ԼՈՆՏՈՆ, 25.— Լորտերու ժողովին մէջ, ծովային նախարար Լորտ Սէլպօրն հերքեց այն զրոյցները թէ Արժանթինէ գնուած ճաբոնական Նիչին և Քասուկա երկու նոր յածանաւերը Ճենովայէ մեկնած են անգլ. դրօշին և հրամատարութեան ներքև, և ըսաւ թէ անճիշտ և չարակամ զրոյց մ'է այն լուր թէ Ճաբոնցիք Ուէյ—Հայ—Ուէյէ օգտուեր են, իբրև իրենց գործողութեան խարիսխը:

ՎԻԵՆՆԱ, 25.—Երեկոյին, Հօֆպուրկի պալատին մէջ, հանդիսական հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Շուէտի Օսքար Թագաւորին: Երկուքին վեհապետներն յոյժ սիրալիր բաժակաճառեր փոխանակեցին:

—Մաճառ պատուիրակութիւնն ընդունեց պատերազմական նախահաշիւը, և քուէարկեց նոր թնդանօթներու համար պէտք եղած 15 միլիոն քուրօնի վարկը:

ՏՐԻՊՈԼԻՍ, 25.— Ողողումը, որ շատ մեծ համեմատութիւններ ստացաւ, կ'աւերէ բովանդակ երկիրը: Հեղեղները կը քշեն կ'տանին մարդոց և անասնոց դիակները:

ՀՌՈՄ, 25.— Պուրպօնի Ալիս իշխանուհին, որ այժմ ամուսնալուծման դատ բացած է իր էրկան՝ Տէնսպուրկ—Վալտէնպուրկ իշխանին դէմ, յայտարարեց թէ ընդհուպ Մայր. Արևելքի պատերազմին վայրը պիտի երթայ, Կարմիր Խաչի ծառայելու համար:

ՆԱՍԻՈՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 25.— Բորդ Արթուրէ հեռագրեր կ'հաստատեն Ճաբոնցիներուն յարձակումը, բայց չեն ճշտեր անոնց կրած վնասները:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 25.—Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կ'ըսէ թէ ծովակալ Ալեքսէյէվ հեռագրով մը կ'ծանուցանէ որ Ճաբոնցիք յարձակեցան Րէթվիզանի վրայ, և նաւահանգստին ամենէն նեղ անցքին մէջ փորձեցին ընկղմել պայթուցիկ նիւթերով լեցուն երկու շոգենաւ: Բայց Րէթվիզանի կրակը, ռուսական բերդերու կրակին օժանդակութեամբ, յաջողեցաւ քանդել երկու թշնամի նաւերը: Բազմաթիւ ճաբոնցի զինուորներ խղդուեցան: Թնդանօթաձգութիւնը շարունակեց մինչև առաւօտ, և արշալոյսին տեսնուեցաւ որ ճաբոնական 10 թորփիլանաւեր շոգեպինդ կ'փախչէին:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 25.—Բորդ Արթուրէ քաշուած հեռագրերու նայելով, Բորդ Արթուրի դէմ ճաբոնական նոր յարձակման նպատակն էր նաւահանգստին մուտքը փակել փոխադրանաւերով, զորս մտադիր էին ընկղմել: Գործողութիւնը չյաջողեցաւ, և Ճաբոնցիներուն կորուստները շատ ծանր կ'երևին:

ԼՈՆՏՈՆ, 25. —Սէճալէ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ցամաքային ճակատամարտ մը կ'սպասուի Քորէայի մէջ:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 25.—Ծովակալ Ալեքսէյէվ յայտարարութիւն մ'ուղղեց Մանչուրիոյ բնակիչներուն, որով կ'հրաւիրէ զանոնք օգնել ռուս զօրքերուն, Չինացի աւազակները բնաջինջ ընելու համար:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

(ԼՈՒՐԵՐ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐՈՎ. ՓԵՏՐ. 24.)

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր, 23.— Կ'կարծուի թէ առնուազն չորս շաբաթ պէտք է մինչև որ երկու բանակներն ընդհարին: Այդ միջոցին մէջ Ճաբոն հազիւ կրնայ 200,000 զօրք համախմբել Կէնսանի (հիւսիսային արևել. Քորէա) և Ֆուզանի մէջ (հարաւ. արևել. Քորէա), զի մէկ կողմէ երկրին լեռնոտ վիճակն և փոխադրութեան դժուարութիւնը կայ և միւս կողմէ Ճաբոնցիներուն յառաջխաղացութիւնն արգիլելու համար ղրկուած Խազախներն արդէն իսկ բարձր դիրքեր բռնած են: Ռուսաց գլխաւոր ամրոցներն Եալուի եզերքն են և կ'երկարին մինչև Մուգտէն, նահանջի գիծը թշնամւոյն յարձակման չենթարկելու համար: Ռուս զինուորական շրջանակաց մէջ կ'կարծուի թէ Ճաբոնցիք կա'մ ամբողջ սահմանագլխին վրայ միահաղոյն պիտի յառաջանան և յարձակին ռուս դիրքերուն վրայ և կամ ուղղակի Մուգտէնի վրայ քալելով պիտի աշխատին նահանջման գիծը կտրել: Այս պատճառաւ Ռուսերը Բիրինի մէջ մեծ թուով զօրք կ'պահեն, որպէս զի այդ պարագային իրենք ալ Ճաբոնցիներուն նահանջի գիծը կտրեն: Հաւանական կ'երևի որ Ճաբոնցիք Եալուի վրայ ճակատամարտ մ'սկսած ատեն միանգամայն զօրք ցամաք հանեն Բորդ Արթուրի արևմտեան կողմը, զի շատ կ'աշխատին կտրել և պաշարել զայն: Ռուս զինուորական շրջանակի մէջ չեն կարծեր որ յաջողի այդ ծրագիր, զի Եալուի վրայ Ռուսերուն բռնած դիրքը շատ ամուր է, և Բորդ Արթուր անառիկ է թէ' ցամաքի և թէ ծովու կողմէ. տարուան մը համար բաւական պաշար ու ռազմամթերք ունի իր մէջ և ռուս զօրքերը թող չեն տար որ Ճաբոնցիք ցամաք զօրք հանեն Բորդ Արթուրի արևմտեան կողմը: Հետևաբար Ճաբոնցիները Եալուի վրայ ընդունելու համար Ռուսաց ծրագրին ետ թողուած ըլլալն հաւանական չէ: Մանչուրիոյ երկաթուղին օրը մինչև ինն կառախումբով, այսինքն իրենց ամէն կարգի պաշարով ու ռազմամթերքով, 4000 զօրք կը փոխադրէ Սիպերիայէ, և ի հարկին աւելին ալ կարելի է փոխադրել: Ծովակալ Ալեքսէյէվի դէմ դժգոհութիւնը մեծ է. կ'սպասուի որ հրաժարի իր հիւանդութեան պատճառաւ: Ամէն տեսակ արտասովոր վարկերը դադրեցնելով պիւտճէին վրայ աւելցուեցաւ, որով երկու տարուան համար պէտք եղած պատերազմական ծախքն ապահովուած կ'ըլլայ: Մօտերս 300 միլիոն րուպլիի ներքին փոխառութիւն մը պիտի ըլլայ:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 23.— Զօրավար Քուրօբաթքին այսօր հաղորդուեցաւ: Մ. Արևելք մեկնելէ առաջ պիտի երթայ իր մայրը տեսնել:

ԹՕՔԻՕ, Փետր. 23.— Միքատոն ունկնդրութեան ընդունելով անգլիացի այն երեք սպաները որք Նիչինը և Քասուկան Ճաբոն բերին, Նորածագ Արևու Դ. կարգի պատուանշանին հետ յոյժ թանկագին ընծաներ նուիրեց անոնց: Շատ մեծ պատիւ մ'է ասիկա, որովհետև ճաբոնցի սպաները 12 տարի զինուորական ծառայութիւն ընելէ ետքը միայն իրաւունք կ'ունենան ընդունիլ այդ պատուանշանին Դ. կարգը: Անգլ. սպաները կայս. ունկնդրութենէն ետքն այցելութիւն տուին ծովային նախարարին. պիտի այցելեն նաև Քոպէ և ուրիշ քաղաքներ, ուր մեծահանդէս ընդունելութիւններ սարքուած են իրենց համար:

ՊՐԷՍԴ, Փետր. 23.—Բէնգալ և Ժալէր թորփիլահալածներն Ալժերիա մեկնեցան. հոն Մ[illegible] [illegible] թորփիլանաւերուն հետ Տ'Ա[illegible] յածանաւին պիտի սպասեն, և ամենքը մէկէն Մ. Արևելք պիտի երթան:

ԹՕՔԻՕ, Փետր. 28.—Պաշտօնապէս կ'ծանուցուի թէ հարիւրաւոր ռուս արշաւականներ Քայզան (Քորէա) հասան և ոմանք ալ Ճօէնկ գետն անցնելով Ենճուի հիւսիսակողմն հետախուզեցին:

ԲՈՐ ՍԱՅԻՏ, Փետր. 23.—Ռուսական Օրէլ և Սմոլէնսք փոխադրանաւերը, առաջինը 1237 հոգիով և երկրորդը մեծաքանակ ռազմամթերքով, այս առտու Սուէզէ հոս դարձան և 24 ժամէ ետք Օտեսա պիտի մեկնին:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 23.— Բեդերսպուրկի վաճառականները 7 միլիոն ևս նուիրեցին նաւատորմին համար: Գաւառներէն ալ սկսաւ նուէրներ գալ. վերջին երեք օրուան մէջ Բոլթավայի, Մոսքուայի և Դուլայի գաւառային ժողովները 1 միլիոնի չափ նուէր ղրկեցին: Կարմիր Խաչի ընկերութեան գործադիր յանձնաժողովին նախագահութեան կոչուեցաւ կոմս Վօրոնցով Դաշքով, կայսերական պալատան նախկին նախարարը:

ՔԷՕԼՆ, Փետր. 23.—Շուէտ—Նորվեկիոյ և Դանիոյ կառավարութիւնները կ'բանակցին թէ ի'նչպիսի ազդեցիկ եղանակաւ կրնան պաշտպանել այդ երեք տէրութեանց չէզոքութիւնն երբ ռուսաճաբոնական պատերազմին գործողութիւններն ուրիշ տեղերու վրայ փոխադրուին: Բէրլինէր Ցայթունկ կ'ըսէ թէ այդ երեք տէրութիւնները մտադիր են միաբանաբար պաշտպանել իրենց ծովեզերքները:

ՍՏՕՔՀՕԼՄ, Փետրուար 23.— Կառավարութեան Փետր. 21 թուակիր մէկ հրամանագիրը զէնքի տակ կ'կոչէ Կոտլանտի այն բնակիչներն որ 1897—1903 տարիներու զինուորագրութեան Ա. և Բ. կարգերու կ'պատկանին և պարտաւոր են ծառայել հետևակ և թնդանօթաձիգ գունդերու մէջ:

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 23.— Քոլոմպոյէ կը հեռագրեն առ Թայմզ. — Սէյլանի կառավարիչը տեղեկութիւն առաւ գաղթային նախարարութենէն թէ Ջէմուլբոյի կռուին մէջ ազատուող 325 ռուս նաւազները, մօտերս անգլիական նաւով Քոլոմպօ պիտի հասնին և հոն պիտի մնան:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 23.— Զարն ունկնդրութեան ընդունեց Սերպիոյ թագաւորին եղբայր՝ Արսէն Քարաճորճէվիչ իշխանն և զայն պետ կարգեց Խազախներուն Զապայքալեան գունդին, որ այժմ Եալուի հովտին մէջ է:

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 23.— Լոնտոնի հրեայ հասարակութեան մեծ ցաւ պատճառեց այն լուր թէ ռուսական Կառավարութիւնն ամենածանր պայմաններով դուրս վռնդէ հրեաները Սիպերիայէ: Հրէից երևելիներն ատոր պաշտօնական լուրն առնելով, անմիջապէս արտաքին գործոց պաշտօնատունը դիմեցին:

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 23.—Տէյլի Թէլէկրաֆի կ'հեռագրեն Նակազաքիէ թէ ճաբոնական նաւատորմ մը Բորդ Արթուրի առջև ռուսական չորս թորփիլահալած գրաւեց և գերի վարեց անոնց նաւազները: Ճաբոնցիք Ռուսաց նշանները գործածեցին:

ՆԻՒ ԵՕՐՔ, Փետր. 22.—Նակազաքիէ լուր կուտան թէ Վլատիվոստոքի ռուս նաւատորմինը նպատակ ունէր այսօր ռմբակոծել Հաքոտատէն, բայց սաստիկ ձիւնի պատճառաւ արգիլուեցաւ Զուկարու նեղուցին մէջ:

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, Փետր. 23.—Սուէզի և Ջիպէդի վէճերուն պատճառաւ Անգլիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութիւնները շատ ձգտուին:

ՔԷՕԼՆ, Փետր. 23.— Մայր. Արևելեան պատերազմը մեծ գործ բացաւ պելժ և մասնաւորապէս Լիէժի զինագործարաններուն: Վերջին օրերս մեծաքանակ րէվոլվէր և ատրճանակ ղրկուեցան Ռուսիա: Վեսդֆալիոյ մանարաններն ալ մեծ գործունէութեան մէջ են ի հաշիւ Ռուսիոյ: Ասուեղէնի գերմանական մէկ քանի գործարաններ ալ մեծ յանձնարարութիւններ ընդունեցին, քիչ ատենէն յանձնուելու պայմանով:

(Ն. Ֆրայէ Բրէսէ, Փետր. 24.)

CAISSE PATERNELLE
ՔԷՍ ՊԱՏԷՐՆԷԼ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ
ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1841 ԻՆ
Կ'ԳՈՐԾԷ ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՀԱԿԱԿՇՌՈՒՆ ՏԱԿ
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄ 300 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ՍԿԻԶԲԷՆ Ի ՎԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ 700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐ.
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐ. 85,000,000
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏ » 62,750,000
Ուրիշ ընկերութեանց ապահովագրութեանց գումարին վրայ պահեստի համեմատութիւնն է 74%, մինչ ՔԷՍ ՊԱՏԷՐՆԷԼԻ ընծայած երաշխաւորութիւնը վեր է վեր կ'հանդիսանայ ուրիշ ընկերութեանց ցոյց տուած երաշխաւորութիւններէն:
Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը կազմուած է Ֆրանսայի ամենէն նշանաւոր դրամատէրներէն, ինչպէս
Մ. ՌԸՆԷ ՊՐԻՍ, Արեւմտեան Ֆրանսայի երկաթուղեաց ընկերութեան և Քրէտի Լիոնէի Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ՄԱՐՔԻԶ ՏԸ ՖԼԷՌ, Դրամատուլանդիք ընկերութեան Վարչական Խորհրդոյ անդամ.
Մ. ԿՈՄՍ ՏԸ ՍԷՆ ԿԻԼՀԷՄ, նախկին գանձապահ.
Մ. Օ. ՄԱԶԸՐԱ, Ընդհ. Տնօրէն Քրէտի Լիոնէի.
Թուրքիոյ Տնօրէն Գ. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Սթամպուլ, Սուլթան—Համամ, Բասամ Բաթրճօղլու
Ընկերութեան վրայ տեղեկութիւն առնելու համար դիմել Քրէտի Լիոնէի.
ԾԱՆՕԹ.—Շահաւոր չէք պէտք տրուի այն անձինքն որ կ'ուզեն ապահովագրուիլ մը երգործած ըլլայ անձնովին:

Մեծ հաճոյք մ'եղաւ մեզ համար՝ տեսնելով ընթերցասէր հասարակութեան կողմէ ցոյց տրուած համակրալից ընդունելութիւնը մեր հրատարակած Ս. Աւետարանի գրաբարով համդերձ աշխարհաբար թարգմանութեան ու մեկնութեան Ա. հատորին: Այս մասին, փութալով յայտնել մեր խորին շնորհակալութիւնը մանաւանդ Հայ մամլոյ ներկայացուցիչներու մեծամասնութեան, որք չզլացան մեզ իրենց թանկագին աջակցութիւնն ու անկեղծ խրախուսանքը, ուրախ ենք աւետելու թէ յիշեալ գործին մնացած երեք մասերն ալ — Ս. Մարկոս, Ս. Ղուկաս, Ս. Յովհաննէս—աւարտած ըլլալով, բացուած է ասոնց բաժանորդագրութիւնը, ի գին
20 ԳՐԿ.ՆԵՐ, երեք հատորներն ի միասին:
Ս. Մատթէոսի հատորն սպառելու վրայ ըլլալով, յարգոյ բաժանորդք միայն իրաւունք պիտի ունենան սոյն հատորը 20% զեղչով ընդունելու: Դիմել այս մասին Մահմուտ Փաշա, Եալտըզ խանի յարակից սնդանաւոր Մելքոն էֆ.ի: Բաժանորդագրութեան համար դիմել Բիւզանդեան գրատուն, Ղալաթիա Սեղբոս խան. Գալենց գրատուն, Պոլիս Չագմագճըլար. Գապիկեան գրատուն, Պոլիս Սիրքէճի. Դաւթեան Գործակալութիւն, Սիրքէճի Խորասանճի խան: Հ. ԱԼԵՔՍԻԱՆՈՍ Վ. ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

Վաղը Գուրպան Պայրամի առթիւ Ղալաթիոյ Սակարանը գոց կ'մնայ:

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմանեան Միացեալ	Օ.Ո.	84 21
Ամենէն բարձր գին	»	84 28
Ամենէն վար գին	»	84 05
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 25
Ամենէն բարձր գին	»	109 50
Ամենէն վար գին	»	108 75
Թրամվայ	»	86 —

ԲԱՑՈՒՄ, 13,26 Փետր.

Օսմանեան Միացեալ	Օ.Ո.	84 12
» »	ժամ 7ին	84 09
Ռումելիի Երկաթուղի	Ֆր.	109 —
» »	ժամ 7ին	109 62 1/2
Հելլենկ. պարգևաւոր թուղթ	Ֆր.	439 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	Օ.Ո.	14 20
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Ֆր.	270 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	503 —
Անատոլուի Երկթ. պրտթ.	»	518 —
» » բժնթ.	Ա.Ո.	10 80
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	587 1/2
» Ժուխասնս	»	155 —
» պարտաթ.	Ֆր.	488 —
Տէրքոսի Ջուրի Ընկ.	»	254 —
Թէմպէքիի բաժնեթուղթ A	»	27 —
» » B	»	18 —
» պարտաթուղթ	»	450 —
Քարափ Իզմիրի	»	565 —
Շիրքէթի Խայրիէ	Օ.Ո.	30 —
Հելլենական 5% 1881	Ֆր.	200 —
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	57 —
Օսմ. Անհոն.-Փոխ. Ընկ.	Լ.Օ.	4 23

ՍԹԻԼԻՆԸ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Օ.Ո.	12 —
» ութ օրուան	»	25 —
Ռումելիի Երկթղ.	Ֆր.	4 —

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՔ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	110 01
20 ֆրանքնոց	»	87 16
20 մարքնոց	»	107 05
Ռօլ Իմբէրիալ	»	10 —
Ֆիորին	»	51 04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108 06
Նոր Մէթալիք	»	105 —
Պեշլիք	»	103 —
Ռուսալ Թղթադրամ	»	8 66

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	ղրշ.	109 09 1/2
» » » առևտր. թղթ.	»	108 5/8
» չէք	»	110 —
Բարիզ 3 ամիս Պնք. թղթ.	Ֆր.	23 06 1/4
» » » առևտ. »	»	23 12 1/2
» չէք	»	22 90
Վիեննա չէք	քուրօն	21 85
Պերլին չէք	մարք	18 64
Օտեսա չէք	ռուպլի	8 62

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, Փետր. 25

Օսմանեան Միացեալ բաց.	Ա.Ո.	76 25
» » գոց.	»	76 25
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 50
Եգիպտական միացեալ	»	102 50
Այտընի Երկաթուղի	»	14 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	86 12
Փոխառութիւն Գասաքա	»	89 50
» Հելլենական 1881	»	39 —
Մոնոբոլ	»	40 50
Պուլկր. Փոխառթ. 1888	»	83 50
» » նոր 1892	»	83 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 38
Թրանսվալ	»	3 31
Ճաբոնական 1899	»	65 50
» 1902	»	78 —
Դրամազեղչ		4 —

ԲԱՐԻԶ, Փետր. 25

Օսմանեան Միացեալ բաց.		77 60
» » գոց.		77 60
Ռումելիի Երկաթուղի	ֆր.	111 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	539 —
Օսմ. Մաքս. նոր Փոխառ. 4%	»	420 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	338 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	94 80
Քրէտի Լիոնէ	»	1067 —
Պանք տը Բարի	»	1043 —
Սպանիական արտաքին	»	86 10
Իտալական Ռանթ	»	98 60
Ռուսական 3% 1891	»	75 80
» » 1896	»	74 75
» 1901	»	94 10
» 1894	»	74 —
Թրանսվալ	»	86 —
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 18
Դրամազեղչ Ֆրանս. Պանքայի		3 —

ՊԵՐԼԻՆ, Փետր. 25

Օսմ. Միացեալ		76 —
Անատոլուի Երկ. պարտաթ.	մարք	109 50
» » բաժնթ. 60%	»	90 50
Ռումելիի Երկաթուղի	»	118 —
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 37
Դրամազեղչ		4 —
Չինտրաճի փոխառութիւն 1903		— —

ՎԻԵՆՆԱ, Փետր. 25

Փոխան. Բարիզի վրայ	քուրօն	95 47
» Լոնտոնի վրայ	»	240 30
Ռումելիի Երկաթուղի	»	118 —
Օսմ. Ռէժի	»	311 —
Դրամազեղչ		3 1/2

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԱՅԻՆ շաբաթական հաշուեկշռէն կ'երևայ թէ մետաղադրամն աւելցած է 370,000, առևտրական թուղթերն աւելցած են 1,148,000, և պանքատոմսերու պահեստն աւելցած է 576,000, որով պահեստից համեմատութիւնն է 48.82%:

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

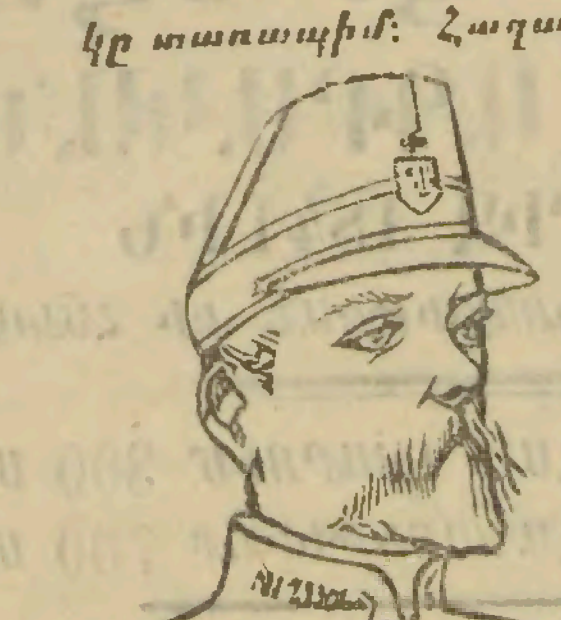
ԱԶԴ.—Հանր. Պարտուց Վարչութիւնը շահակիցներուն ուշադրութիւնը կ'հրաւիրէ այն ազդեցութեան վրայ զոր ներկայ թեթև ձմեռը կրնայ ունենալ շերամահունտերու վրայ: Որովհետև շերամահունտերու կանխահաս զարթնումն կ'վախցուի, մասնաւորապէս կ'յանձնարարուի շերամաբոյծներուն, առաջքն առնել մթնոլորտային բացառիկ պայմաններէ յառաջ գալիք ցաւալի կորուստներուն, խնամով պահելով իրենց շերամահունտերը տաքութենէ և խոնաւութենէ զերծ մասնաւոր տեղերու մէջ: 5—1
12/25 Փետր. 1904

ՏՔԴ. Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
(ԲԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
Ջղային և սեռային հիւանդութեանց
Երկար տարիներ Բարիզի հիւանդանոցներու մէջ վերոյիշեալ հիւանդութիւններն ուսումնասիրելով՝ աշխարհահռչակ Սալբէթրիէր հիւանդանոցին մէջ ալ կարևոր պաշտօններ վարած և Նշանաւոր Բրօֆ. Ռէյմօնի ու Մաթիէօի քլինիքներու մէջ կատարուած աշխատութեանց մասնակցած ըլլալով, վերջերս հաստատուած է Բերա մեծ փողոց Աղա ճամիի մօտ թիւ 124 դարմանատունը, ուր ամենավերջին դրութեամբ կատարելագործեալ գործիներու միջոցաւ կ'դարմանէ իրեն դիմող հիւանդներն ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 1 էն 4: 20—11

ԴԱՂ ԱՌՆԵԼՈՒ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ

Վիլլօրճ 15 Ապրիլ 1896

Դաղ առնելու հետեւանքով հալի հեծուկռեցայ և երկու տարիէ ի վեր կը տառապիմ։ Հազալով, հազալով թուքս գրեթէ չորցաւ և կոկորդէս վար չերթար մինչեւ որ երբեմներթամն ջուր չի խմեմ։ Վերջին ծայր յուսահատած էի, եթէ մէկը քովս ծխէ, անմիջապէս հազալով կը փախչիմ։ Երբ տաքնամ

ու անհանգստութիւն կ՚զգամ, ո՛չ ալ կը հազամ, քիչ մը մանլուս մէջ, հազիս կ՚սկսիմ։ Անկողինին մէջ հանգիստ եմ, անոր համար որ տաք է. առտուները քառորդի մը չափ անընդհատ կը հազամ չոր կը աքնիմ, բայց չեմ յաջողիր քիչ մը խուխ (պալղամ) հանել։

Երբեմն պ... մը բան կ՚ուտեմ առտուները, իսկ յաճախ մինչեւ կէսօր, բերանս բան չեմ կրնար դնել, հազիս և ստամոքսիս ուսերքներուն պատճառով։ Թերթերու մէջ կարդացի հիանալի բուժումները որոնք ձեռք բերուած են ԿԻՒՍՕԻ ԽԱՑԾՂԱՆԻՆ (գաթրան) շնորհիւ կ՚աղաչեմ շնորհ ըրէք ինծ եւ չիչ մը ղրկել։

Պաղաճասյեաւրեան Ցաւինեան Պաւեօճեայ Ալմօնս Դալիս

Պահանջած ԽԱՑԾՂԱՆԸ (գաթրան) հասցնելէ վերջ կը գրէ. «Ձեր ԿԻՒՍՕԻ ԽԱՑԾՂԱՆ անունը գեղը անվրէպ դարման է ամէն անոնց որք կը տառապին յամառ հարբուխէ, հազէ, դժուարաշնչութենէ և շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ։ Այս գեղ 6 օրուան մէջ առողջացուց զիս, խմել սկսելէս 2 օր վերջ, գիշերը քնել, խուխ հանել սկսայ, 6 օրէն հազս կտրեցաւ ամէնատ խորժակս բացուեցաւ և չաւ առողջ եմ ու հանգիստ կեանք կը վարեմ»

Ամէն ճաշէ առաջ, գաւաթ մը ջուրի մէջ մէկ սուրճի գդալ ԿԻՒՍՕԻ ԽԱՑԾՂԱՆ դնելով խմել բաւական է բուժելու համար հարբուխն ու թոքախտի սկզբնաւորութիւնը։ ԽԱՑԾՂԱՆԸ կ՚սպաննէ վնասակար միքրոպները։

Եթէ ճշմարիտ ԿՈՒՏՐՕՆ ԿԻՒՍՕԻ տեղ այս կամ այն գեղը առնել առաջարկեն ձեզ, իբր անոր չափ ազդեցիկ, զգուշացէ՛ք, շահամոլութեան համար կընեն դեղագործք այսպիսի առաջարկներ։ Եթէ կուզէք վերջնականապէս բուժել Ձեր հազը, հարբուխը, անհոգութեան պատճառաւ հինցած պռնչիթը, կուրծքի իջուածքը եւ կոկորդի բորբոքումը եւ մինչեւ իսկ դժուարաշնչութիւնն ու բաւական առաջացած թոքախտը, անպատճառ ԿԻՒՍՕԻ ԽԱՑԾՂԱՆ պահանջեցէք դեղարաններէն։ Այս գեղ Նորվէկիոյ Եղեւնենի խայծղանէն կարտադրուի, զոր խայծղանը լուծելի ընելու գիւտի հեղինակը Պ. ԿԻՒՍՕ կը պատրաստէ։

Այս պատճառով իր նման գեղերու ամենաազդեցիկն ու անվրէպ բժշկողն է։ Զըր խաբուելու համար ուշադրութիւն ըրէք շիշերուն վրայի պիտակին որ պէտք է պարունակէ ԿԻՒՍՕ բառը Պարոն. մեծ փրերով տպուած. ասոր տակը, Պ. ԿԻՒՍՕԻ ստորագրութիւնը կարմիր, կանաչ եւ մանիշակագոյն մելանով չէ... գրուած Նոյնպէս հետեւեալ հասցէն Maison Frere, 19, rue Jacob. Paris։

Այս գեղին բժշկութիւնը օրական Զ.. փարայի կուգայ որ անպատճառ կը բժշկէ հիւանդը։

Ծան. Անոնք որ խայծղանի ջուրէն չեն ախորժիր, անոր տեղ ամէն ճաշի ժամանակ 2-3 հատ ԿԻՒՍՕԻ ՔԱՓՍՈՒԼ կրնան կլլել, ինչ որ նոյնպէս [illegible] հիներու խայծղանէն պատրաստուած ըլլալով անոր բուժիչ ազդեցութիւնն ունի եւ կատարելապէս կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, որովհետեւ խայծղանը խիստ օգտակար է ստամոքսին, եւ մարմնոյն կազմուածքը ուրիշ վտանգներու դէմ կը պաշտպանէ։ ԿԻՒՍՕԻ ճշմարիտ քափսուլները ճերմակ են որոնց իւրաքանչիւրին վրայ ԿԻՒՍՕԻ ստորագրութիւնը կայ սեւ գրով։ Թէ ԿԻՒՍՕԻ խայծղանը եւ թէ քափսուլը ամէն դեղարաններու եւ մթերանոցներու մէջ կը ծախուին։ (4)

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Հանրային Պարտուց Վարչութեան Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կ՚ծանուցանէ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի դասընթացքներուն հետեւիլ փափաքողներուն թէ յիշեալ վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ 1904 (1320) Ապրիլ /316 Շբ. օր։

Բոլոր թեկնածուները կրնան ընդունուիլ վարժարան, հետեւեալ տրամադրութեանց համաձայն.—Թեկնածուները պարտին առնուազն տասնըութը տարեկան ըլլալ։ Տարիքի մասին ո և է բացառութիւն պիտի չըլլայ։ Թեկնածուները մասնաքննութիւն պիտի տան հետեւեալ նիւթերու վրայ. 1. Թուաբանութիւն, 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուի մը գրաւոր ծանօթութիւնը։ Քննութիւնները տեղի պիտի ունենան Թուրքերէն լեզուով։ Հետեւաբար, թեկնածուները նշանակուած թուականէն առաջ, պարտին իրենց խնդրանքը ներկայացնել Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի Տնօրէնին, և բացման օրը ներկայանալ իրենց ծննդեան և բարի վարուց վկայականներով։

Բ. տարւոյ ուսանողներուն կ՚ծանուցուի թէ պարտին ներկայ ըլլալ վարժարան 1904 (1320) Ապրիլ 3/16 Շբ. օրը, ուր իրենց դասերը պիտի սկսին ժամ 6ին (Ը. Թ.)։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

9/22 Յնվր. 1904 (1320) 20—13

* * *

ԱԶԴ.— Միացեալ—փոփոխեալ պարտուց առժամեայ արժեթուղթի տէրերուն, ինչպէս նաև Օսմ. փոփոխեալ պարտուց այն արժեատէրերուն՝ որք տակաւին չեն ներկայացուցած B., C. և D. սէրիներու իրենց արժեթուղթերը՝ փոխանակելու համար, կ՚ծանուցուի թէ 1904 Մարտ 1/14ի տոկոսի կտրօնը պիտի վճարուի՝ մի միայն առժամեայ արժեթուղթին կցուած կտրօնին վրայ։ Հետեւաբար, միացեալ—փոփոխեալ պարտուց վերջնական արժեթուղթերն իրենց տէրերուն յանձնուելէ առաջ, միեւնոյն պայմանաժամուն աւարտած կտրօնները պիտի անջատուին։ Վերջնական արժեթուղթերուն հետ ուղղակի փոխանակուելիք B., C. և D. սէրիներու արժեթուղթերուն համար, 1/14 Մարտ 1904ին պայմանաժամն աւարտող տոկոսի վճարումը պիտի ըլլայ նոր արժեթուղթին վրայ կցուելով առժամեայ արժեթուղթին կտրօնը։ Յառաջիկային ուրիշ ազդ մը պիտի ծանուցանէ արժեատէրերուն այս փոխանակման թուականը։ 8—5

Կ. Պոլիս, 10 Փետր. 1904

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատեղ արտօնեալ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեդերսպուրկ

Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Դրամագլուխ ամբողջովին վճարեալ	10,666,667 Փր
Երաշխաւորութեան գումար	137,300,000 »
1902ի հասոյթք	54,000,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	282,000,000 »

Ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր պայմաններով կ՚ապահովագրէ հրդեհի, փոխադրութեանց վտանգներու, ամէն տեսակ արկածներու դէմ և կեանքի վրայ։ Նաև ճամբորդութեանց արկածներու դէմ ցկեանս թոշակի ապահովագրութիւն, երկաթուղիով և շոգենաւով ճամբորդութեանց արկածներու և ապակիներուն կոտրելուն դէմ են։

Դիմել Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ազարեան խան, Վոյվօտա փողոց, Ղալաթիա։

Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին
Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԳԸ ԷՔՐԷՄԻ ԽԱՑԾՂԱՆ

Այս խայծղանի (գաթրան) ջուրն ամէն տեսակէտով նախընտրելի է ներկայի կան կարգ մը խայծղանի ջուրերէ, որոց բաղադրութիւնը անծանօթ կ՚մնայ, և որոց համար կարգ մը «չարլաթան» ծանուցումներով լրագրական էջեր կ՚լեցուին։ Հագգը Էքրէմի խայծղանի ջուրը, որ արժանապէս գնահատուած է Օսմ. և օտար բժիշկներէ և պաշտօնապէս արտօնուած կայս. Բժշկական վարժարանէն, բնաւ չի վնասեր զայն գործածողներու ստամոքսին, և մեծապէս օգտակար է կուրծքի, հարբուխի, ինֆլուէնցայի, դժուարաշնչութեան և ուրիշ այս կարգի հիւանդութիւններու համար։ 80-49

ԳԻՆ 5 ՂՐՈՒՇ

Կը գտնուի գլխաւոր դեղագործներու քով, և դեղօրէից մթերանոցներուն մէջ։

ՊԱԼՔԱՆ

ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ, ՊԱՀԵՍՏ ԵՒ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ՖՐԱՆՔ 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 Փր։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, զաւակ օժիտ դրամագլուխ ալ և այլ կարգադրութիւնք, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով։ Մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրն անվիճելի կ՚դառնայ։ Ընկերութիւնն ա՛ և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, [illegible], ամէն կարգ ճամբորդելու [illegible]։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 Փր.

Տանճուած ապահովագրին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն փայտաշէն ու քարաշէն շէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառաքներու, շոգենաւերու մարմնին, [illegible]։

1896ի շահաբաժինն է 18½ %, 1897ինը՝ 18 %, 1899ինը՝ 18 % և 1899ը՝ 16%։

Ընկերութեան դրամատուներն են ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ Կ. Պոլիս, ԱՆԳԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ Լոնտոն, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ Սոֆիա։

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Ղալաթիա, Վոյվօտա փողոց, Օսմ. Պանքայի քով, [illegible] խանը [illegible]։

Գաւառաց համար պաշտօնատար երաշխաւորութեամբ գործակալներ կ՚փնտռուին։

Սէ. Ֆայնպեռեան
Պոլսի կօճանտարի
[illegible]
Մի տալ Ձեր 20 ֆրանքը [illegible]
30-40 ֆրանք արժող ապրանք
[illegible] Սէ. Ֆայնպեռեան [illegible]
[illegible]
79

ԿՅԻՆՑՑՆԵՆՔ բարեկամ և [illegible] բաժանորդներուն թէ [illegible] ԱՄԲՈՂՋ [illegible], ՊԱԳԱՄ ԹԵՐԹ [illegible]։

ՀԱՅՏՐԸՆԵՂԲԱՐՔ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԹԵՔՐԱ ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ Nº 479

Այս վաճառատունն այս անգամ անգլիական նոր տեսակ ապրանք բերուած է։ Շրջազգեստը, ֆօլէ, ֆուփէ և բոլիֆօնիներ, ֆլանել և նոր տեսակ ֆլանելէքներ, գուլպաներ, ձեռնոցներ, ղիմացկուն կօշիկներ, անկողնի վերարկուներ, վարագոյրներ են. կը գտնուին շատ գոհացուցիչ պայմաններով։ 73

ԴԱՍԱՌՈՒ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻ մեր բաժանորդներուն կ՚իմացնենք թէ ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԵԱՆ համար [illegible] անհրաժեշտ է։ [illegible], հին հասցէն ԱՆՓՈՓՈԽ ԿՄՆԱՅ։

WESTERN ASSURANCE COMPANY

ՈՒԷՍԹԸՐՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԴՕՐՈՆԴՕ ԵՒ Ի ԼՈՆՏՈՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851 ԻՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՑԱՑՈՒԿ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎԸ

[illegible] գլխէ և տարեկան հասոյթ Անգլ. Ոսկի	1,250,000
Հիմնուելէն ի վեր հատուցած վնասները Անգլ. Ոսկի	6,000,000

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ Ի ԼՕՆՏՕՆ

ԱՊԸՐՏԻՆԻ ԿՈՄՍ G. C. M. G. (Նախագահ)
ՍԸՐ ՃՕՆ ՔԷՆՆԷՈՒԷՑ Bart. M. P.
ՄՐ. ՃԷՅՄՍ ՍԴԷՎԸՆՍԸՆ, (Փոխնախ. Ընկ. Լոնտոն)

Ուեսթըրն Ընկերութիւնը՝

1º Հրդեհի դէմ ամէն կարգ ապահովագրէ [illegible]։
2º Վնասները անզուգական վրայ կ՚հատուցանէ անմիջապէս և առատաձեռնութեամբ.
3º Իր վճարելիք դրամագլխին մեծութեամբ է մեծագոյն է Անգլ. [illegible] ընկերութեանց [illegible] ապահովագրելու։

Ընկերութեան գրասենեակն է Պոլիս Սիրքէճի Լոնտոն

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ՖԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Սուլթան Համամ, Բասամ Քաթըրճը օղլու

Յ. Գ. — Գաւառներուն մէջ [illegible] կը փնտռուին։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ հիմնեալ 1845 ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքն՝ Փր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնք՝ Փր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 600,000 էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որք կ՚կազմեն Ընկերութիւնը, և որոց կ՚պատկանի բոլոր շահերն։ 1901ին ապահովագրեալց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Փր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔԻ տիեզերական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ զբաղման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակէտներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ՚երաշխաւորէ փոխատուութիւններ երեք տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ առանց յետագայ ապահովագինն հաշուի առնելու, այս փոխատուութեանց գումարներն զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ իւրաքանչիւր վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումն յետաձգեալ ապահովագինները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով, մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ—ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոս տարեկ պայման ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն մէկն աւելի նպաստաւորն է, աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Բնիկ—Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ
Պոլիս, Հուլիթօլ խան
Վոյվօտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՊՈՂՊԱՏ (ՖԷՐ) ԵՒ ՔԻՆՔԻՆԱ

FER ET QUINQUINA

Ժամանակակից բժիշկները միաձայնութեամբ կ՚վկայեն թէ ակարցած և այժէ ինկած մարմինը զօրացնելու եւ կազդուրելու միակ միջոցը ԵՐԿԱԹՆ ու ՔԻՆՔԻՆԱՆ է։

ԵՐԿԱԹԸ կ՚յանձնարարուի արեան վրայ ունեցած ազդեցութեանը համար, ըստ որում արիւնն ո՛րչափ շատ երկաթ պարունակէ, այն չափ հաճելութեամբ կ՚աւելնայ։ Իսկ Քինքինային ընդհանուր մարդկային կազմուածքին և գլխաւորաբար ստամոքսին վրայ ունեցած կազդուրիչ ազդեցութիւնն հանրածանօթ է. մարմինը շատ անզօր նոր հալվար կ՚տկարանայ, երբ ստամոքսը չկրնայ մարսողութիւնն աղէկ կատարել։ Երբ մարդ ԱՐԻՒՆԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ, ԴԺՈՒԱՐԱՄԱՐՍՈՒԹԻՒՆ և ընդհանուր տկարութիւն զգայ, պէտք է անհրաժեշտ է որ ՔԻՆԱԼԱՐՈՇԻ ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ տեսակը գործածէ. որովհետեւ ՔԻՆԱԼԱՐՈՇԸ երկաթ և քինքինայի հիւթէ բաղադրուած ըլլալով, քինքինայով բաղադրուած ամէն դեղերէն ազդեցիկ, զօրաւոր և այժ տուող է։ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆՆ հիմնապէս և շուտով բուժելու համար պէտք է Քինալարոշի առանց երկաթին խմել։ Թէ պարզ և թէ երկաթախառն Քինալարոշի անխարդախները փնտռեցէք դեղարաններէն։ Կեղծերէն զգուշացէք։ 26-5

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԶԱՐԼԶ ՏԻՔԸՆԶ (46)

ՕԼԻՎԻԷ ԴՈՒԻՍԹ

ԺԸ.

Բայց հրէին տարակոյսները, եթէ ունէր, իսկոյն փարատեցան իր մասին Նանսիի ցոյց տուած վարմունքէն։ Աղջիկն իր ոտքերը քաշեց, աթոռն ետ առաւ և ըսաւ Ֆակինի որ իր աթոռն առաջ քշէ, զի դուրսը շատ ցուրտ էր։—Իրաւ շատ ցուրտ է, Նանսի, ըսաւ հրեան, իր խորշոմած ձեռքերը տաքցնելով։ Մարդ մինչեւ ոսկորները կ՚սառի, աւելցուց ձեռքը ձախ կողին դնելով։

—Հռչակաւոր ցուրտ մը պէտք է որ մինչեւ ձեր սիրտը թափանցէ, ըսաւ Մր. Սիքս։ Նանսի, ըմպելիք տուր։ Աճապարէ՛։ Հիւանդ պիտի ըլլայ այս անհոգի կմախքն որ իր գերեզմանէն դուրս ելնելու երեւոյթն ունի։

Նանսի փութաց շիշ մ՚առնել դարանէ մը, ուր շատ շիշեր կային զանազան ձեւերով և հաւանաբար ամէն տեսակ ըմպելիներով։ Սիքս քոնեակ լեցուց գաւաթի մը մէջ և հրաւիրեց հրեան որ խմէ։

—Այսչափը կ՚բաւէ, Ուիլեամ, շնորհակալ եմ, ըսաւ հրեան գաւաթը վար դնելով, շրթունքին ծայրը միայն դպցնելէ ետքը։

—Ի՛նչպէս, կ՚վախնաք որ ձեր գործը կ՚լինի՞նք, հարցուց Սիքս հրէին երեսը նայելով ուշադրութեամբ։ Օ՛ն անդր։

Մր. Սիքս, արհամարհական դէմքով մը առաւ գաւաթն և մոխրին մէջ թափեց ըմպելին։ Յետոյ իրեն համար լեցուց և մէկ ումպով մը խմեց։ Այս միջոցին, հրեան իր ակնարկը կ՚պտտցնէր սենեկին չուրջը, ոչ թէ հետաքրքրութեան համար, վասնզի երկար ատենէ ի վեր կը ճանչնար զայն, բայց այն մտահոգ ու կասկածոտ արտայայտութեամբ որ բնական էր իրեն։ Սենեակը խեղճ կահաւորութիւն մ՚ունէր և դարանին մէջ գտնուած առարկաները միայն ցոյց կուտային թէ այդ սենեկին մէջ գործաւոր մը չէր որ կ՚բնակէր։ Ոչինչ կար կասկած յարուցանող, բաց ի երկու կամ երեք խոշոր գաւազաններէ որք անկիւն մը դրուած էին և լախտէ մը՝ վառարանին վրայ կախուած։—Օ՛ն, ըսաւ Սիքս, շրթները շաչելնելով։ Հիմա ձեր տրամադրութեան տակ եմ։

—Գործի վրայ խօսելու համար, չէ՞, հարցուց հրեան։

—Այո՛, գործի վրայ խօսելու համար, պատասխանեց Սիքս։ Ուրեմն ըսէք ինչ որ ունիք ըսելու։

—Իմ ըսելիքս Չէրդսէյի տունին համար է, Ուիլեամ, ըսաւ հրեան աթոռը մօտեցնելով և մեղմաձայն խօսելով։

—Շատ աղէկ։ Է՛, ի՛նչ կայ, հարցուց Սիքս։

—Ա՛հ, գիտէք ի՛նչ ըսել ուզելս, ըսաւ հրեան։ Անիկա գիտէ, Նանսի, թէ գիտէ ի՛նչ ըսել ուզելս։

—Ո՛չ, բան մը չի գիտեր, ըսաւ Մր. Սիքս հեգնաբար, կամ չուզեր գիտնալ, որ միեւնոյն բանն ըսել է։ Խօսեցէք և ամէն բան իր անունով ըսէք։ Երկար ատեն պիտի հո՞ս աչքերնիդ քթթելով, հանելուկով խօսելով, իբր թէ դուք չէք որ գողութեան առաջին մտածումն ունեցաք։ Բացատրեցէ՛ք։

—Հանդարտութիւն, Ուիլեամ, ըսաւ հրեան որ ի զուր փորձած էր Մր. Սիքսի զայրոյթը չափաւորելու։ Կրնան լսել մեզ, սիրելիս, կրնան լսել։

—Լա՛, թո՛ղ լսեն, պատասխանեց Սիքս։ Ուրիշ հոգ։

Հասկցաւ սակայն որ հոգ ընելու բան էր, զի ձայնը մեղմացուց այս խօսքերն արտասանած ատեն և աւելի հանդարտ եղաւ։—Ո՛ն, ո՛ն, ըսաւ հրեան անուշ դէմքով մը։ Խոհեմութեան համար է միայն, ուրիշ բանի համար չէ։ Հիմա, սիրելիս, աս Չէրդսէյի տունին վրայ խօսինք։ Հարուածն ե՞րբ պիտի տրուի, Ուիլեամ, ա՞ն ո՛րչափ արծաթեղէն, բարեկամներս, ո՛րչափ, աւելցուց ձեռքերը շփելով և յօնքերն իրարմէ հեռացնելով, իբր թէ գանձն արդէն ձեռք անցուցած էր։

—Բան մը չկայ ըսելիք, ըսաւ Սիքս պաղօրէն։

—Բան մը չկա՞յ, կրկնեց հրեան, աթոռին յենակին կրթնելով։

—Ո՛չ, բան մը չկայ, ըսաւ Սիքս։ Գէթ ասիկա չեղած գործ մը չէ, ինչպէս կ՚յուսայինք։

—Ուրեմն լաւ գործ տեսնուած չէ. ըսաւ հրեան բարկութենէն սմքռած։ Ա՛ ուրիշ բան մ՚ըսէք ինծի։

—Պիտի ըսեմ, պատասխանեց Սիքս։ Դուք ո՞վ էք որ չէք ուզեր իմ խօսքերս լսել։ Ձեզ կ՚ըսեմ թէ 15 օրէ չափ է որ Դօպի Բրէքիթ տանը չուրջը կ՚յածի և կըր-ցած չէ ծառայ մը ձեռք անցընել։

—Ատով ըսել կ՚ուզէք, Ուիլեամ, ընդմիջեց հրեան մեղմանալով նոյն համեմատութեամբ որ իր ընկերը կ՚ագւորուէր, ըսել կ՚ուզէք որ երկու ծառաներէն ո՛չ մին կարելի եղած է շահիլ։

—Այո՛, խնդիրն ա՛դ է, պատասխանեց Սիքս։ 25 տարի է որ ծերունի կնոջ ծառայութեան մէջ են, և եթէ 500 ոսկի ալ տրուի իրենց, նորէն չեն համակերպիր։

—Բայց, սիրելիս, գիտել տուաւ հրեան, կինե՞րը։ Այդ կցղմէնկ կարելի չէ՞ բան մ՚ընել։

—Բացարձակապէս ո՛չ, պատասխանեց Սիքս։

—Ո՛չ իսկ հրապուրիչ Դօպի Բրէքիթի միջոցաւ, ըսաւ հրեան թերահաւատ երեսով մը։ Գիտէք թէ կիներն ինչ բաներու կարող են, Ուիլեամ։

—Է՛, ո՛չ։ Հրապուրիչ Դօպի Բրէքիթ իսկ չի կրնար բան մ՚ընել, պատասխանեց Սիքս։ Կ՚ըսէ թէ պարապ տեղը կեղծ կիսամօրուսներ և դեղին բանկոններ կրեց։

—Պեխ ալ դնելու էր և տարատ հագնելու էր, ըսաւ հրեան քանի մը վայրկեան մտածելէ ետքը։

—Ըրաւ, պատասխանեց Սիքս և դարձեալ արդիւնք մը չգոյացաւ։

Այս խօսքերուն վրայ, հրեան վհատութիւն ցոյց տուաւ և քանի մը վայրկեան մտածելէ ետքը, գլուխը կուրծքին վրայ գլուխը վերցուց և ըսաւ որ եթէ հրապուրիչ Դօպի Բրէքիթի պատմածը ճիշտ էր, վախ կար որ գործը ջուրն իյնար։

— Եւ սակայն, աւելցուց ծերունին ձեռքերը ծունկին վրայ դնելով, շատ ցաւալի բան է կորսնցնել այնքան հարստութիւն զոր արդէն ձեռք անցուցած կ՚կարծէինք։

—Ճիշտ է, ըսաւ Մր. Սիքս, անյաջողութեան մատնուեցանք։

Երկար լռութիւն մը յաջորդեց, որու միջոցին հրեան խորունկ մտածումներու մէջ թաղուեցաւ։ Իր կծկուած դիմագծերն սատանայական արտայայտութիւն մ՚ունէին։ Երբեմն, Սիքս կ՚դիտէր վայրկեան ծայրովը և Նանսին, անշուշտ վախնալով գողին զայրոյթը գրգռելէ, անշարժ կեցած էր, աչքերը վառարանին սեւեռած, երբ թէ խօսակցութեան մէկ բառն իսկ չէր լսած։—Ֆակին, ըսաւ Սիքս յանկարծ խզելով լռութիւնը։ 50 ոսկի աւելին պիտի տրուի ինծ եթէ յաջողինք։

—Այո՛, ըսաւ հրեան, իբր թէ երկարատեւ երազէ մը կ՚արթննար յանկարծ։

—Խօսքդ խօ՞սք է, հարցուց Սիքս։

—Այո՛, այո՛, սիրելիս, յարեց հրեան Սիքսի ձեռքը սեղմելով։

Աչքերը կ՚բոցավառէին, և դէմքին բոլոր գիծերը կ՚վառնէին յուզումն զոր այս խնդիրը կ՚պատճառէր իրեն։—Այդ պարագային մէջ, ըսաւ Սիքս, հրէին ձեռքն ետ մղելով արհամարհանօք, պիտի ըլլայ ե՛րբ որ ուզէք։ Նախընթաց գիշեր, ես ու Դօպի պարտէզի մը պատէն անցանք և փեղկերն ու դուռները քննեցինք։ Տունը բանտի մը պէս լաւ պահպանուած է գիշերը։ Բայց տեղ մը կայ զոր կրնանք խորտակել առանց աղմուկի։

—Ո՛ր կողմն է, Ուիլեամ, հարցուց հրեան փութկոտութեամբ։

—Գիտէք, ըսաւ Սիքս ցած ձայնով, երբ մարգագետինն անցնիք...

—Այո՛ այո՛, ըսաւ հրեան, գլուխն երկնցնելով և աչքերը խոշոր խոշոր բանալով։

—Հըմ, ըսաւ Սիքս կանգ առնելով աղջկան գլխու մէկ թեթեւ նշանին վրայ որ հրէին դէմքին արտայայտութիւնը ցոյց կուտար իրեն։ Ձեր ինչ փոյթը թէ ո՛ւր է։ Բան մը չէք կրնար ընել առանց ինծի, գիտեմ։ Բայց միշտ աղէկ է զգոյշ ըլլալ երբ մարդ ձեզի հետ գործ ունի։

—Ինչպէս որ կ՚ուզէք, սիրելիս, պատասխանեց հրեան շրթները խածնելով։

CHARLES DICKENS—(Oliver Twist.)

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կ՚ծանուցանէ թէ Մանչեսթրաբնակ բարեսէր ազգայինք, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս բարեհաճած են իրենց մէջ հանգանակութիւն կատարելով, մէկ հակ զգեստ նպաստ կտաւեղէն ղրկել Հիւանդանոցիս, ըստ հետեւեալ ցուցակի.—

Տեարք՝ Գ. Թօրոսեան 50 ծրար ամերիքան 27 եարտանոց, Մ. Ա. Գապանեան 13 ծ. ամեր. 27 եւ., Ա. և Մ. Փափազեան 10 ծ. ամեր. 24 եւ., Մ. Մանուկեան 10 ծ. ամեր. 24 եւ., Սեմերճեան եղբարք 10 ծ. ամեր. 24 եւ., Գ. Ա. Փրիգորեան 10 ծ. ամեր. 24 եւ., Ա. Ե. Սիւզմէեան 10 ծ. ամեր. 22 եւ., Յ. Ֆրէնկեանեան 15 ծ. ամեր. 24 եւ., Ֆրէնկեան 5 ծ. ամեր. 24 եւ., Մ. Ցովհաննէսեան 5 ծ. ամեր. 24 եւ., Յ. Գամպէթեան 5 ծ. ամեր. 24 եւ., Մ. Բաբազեան 4 ծ. ամեր. 24 եւ., Օ. Բաբազեան 3 ծ. ամեր. 24 եւ., Ս. Ետալըզճեան 10 ծրար ամերիքան 22 և 21 եարտանոց, Օլիվ և Պազըրճեան 40 եւ. և 1 ծ. չայաք 40 եւ., Ս. Գույումճեան 5 ծ. ամեր. 30 եւ. և 3 ծ. խասա 40 եւ., Ա. Տէօվլէթեան 2 ծ. ամեր. 24 եւ., Սահակեան Եօթուզեան 3 ծ. ամեր. 24 եւ., Պարոնեան 3. ծ. ամեր. 38, 40, 64 եւ., Պարոնեան 1. ծ. ամեր. ատտարցու 58 եւ., Բ. և Ճ. Գ. Մանուկեան եղբարք 10 ծ. խասա 20 եւ., Ժամկոչեան որդի 3. ծ. խասա 55 եւ., Կ. և Ն. Ս. Եղիազարեան 6 ծ. պասմա 40 եւ., Կ. և Ն. Ս. Եղիազարեան 4 ծ. պասմա [illegible] 40 եւ., Յ. խաշեան 5 ծ. պասմա 27 եւ., Փ. Ջիհորեան 1 ծ. պասմա 32 եւ., Ի. Մարանեան 4 ծ. [illegible] 24, 40 եւ., Տ. [illegible] 10 ծ. ռուս ֆանէլա 40 եւ., Ֆէնտըրգլեան 10 ծ. սավաշպրա 40 եւ., Տ. Տատուրեան 3. ծ. սև միտ 37 եւ., Արապեան Եղբարք 1 ծ. տօքումա 53 եւ., Մ. Աղնաւուրեան 2 ծ. ֆաթուրա 11 կտոր, անանուն 3 մետր ասպ, 2 կտոր [illegible] ասառ։ (Ինչ Հոգաբարձութիւն)